Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

SALI 1 TEMMUZ 1919

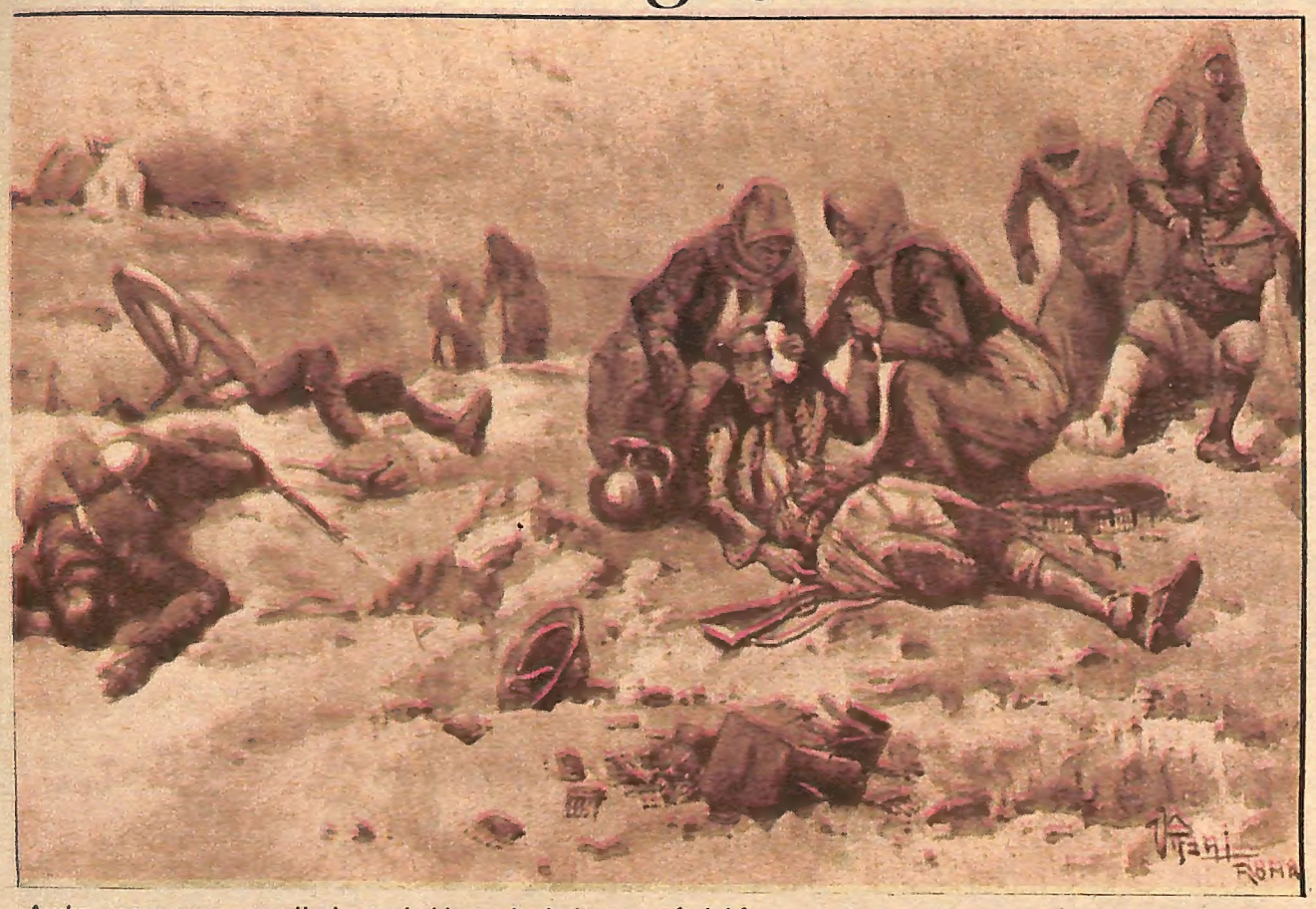

Aydın savaşının gazileri zeybeklere kadınlarımız fedakârca yardım ettiler. Yukarıdaki tabloda yaralı zeybeklerin yaralarını saranlar görülüyor.

PADİŞAH VAHİDETTİN MUSTAFA KEMAL'İN TEBDİLHAVA ALMASINI ÖNERİYOR

YENİ Harbiye Nâzırı Ferid Paşa, Mustafa Kemal Paşa'ya yolladığı bir telgrafta, "**İstanbul'da veya istediği bir yerde tebdilhava**"ya gitmesini ve bu şekilde İngilizler tarafından yapılan baskıdan doğan ihtilâfın halledilmesini tavsiye etmiştir.

Ferid Paşa'nın telgrafında belirtildiğine göre, bu teklif doğruca Padişah Vahidettin tarafından ortaya atılmış ve ferman olarak hazırlanmıştır.

Osmanlı Devleti'nin yeni Harbiye Bakanı, "**Mağlûbiyet davasız bir illettir**" diyerek başka çare görmediğini ve Mustafa Kemal Paşa'nın vazifesinden ayrılmasının şart olduğunu da belirtmektedir.

Ferid Paşa, Mustafa Kemal ile Damad Ferid kabinesi arasında çıkmış olan anlaşmazlığın sebeplerini de "**Bir türlü anlayamadığını**" söylemekte ve telgrafını "**Ellerinizden öperim**" diye bitirmektedir.

MUSTAFA KEMAL PAŞA ERZURUM'A HAREKET ETTİ

SİVAS

Mustafa Kemal paşa ile Rauf Bey ve arkadaşları, önceki gün otomobillerle şehrimizden ayrılmışlardır. Üçüncü Ordu Müfettişi'nin perşembe günü Erzurum'a varması beklenmektedir.

AYDIN, YUNAN İŞGALİNDEN KURTARILDI

Üç gündür devam eden savaş sonunda, yanan şehirde sağlam pek az bina kaldı, silahlarını atan Yunanlılar tarlalara kaçtı

AYDIN

ÜÇ gündür devam eden Aydın savaşı, millî kuvvetlerin zaferi ile sona erdi ve dün akşam müfrezelerimiz şehri Yunan'ın elinden tamamiyle kurtardılar.

Fakat şehir kül halinde, Yunan topçusunun ateşi ile başlamış olan yangınlar sağlam pek az ev bıraktı.

Dün sabah olurken Kuvayı Milliye, artan bir hızla düşmana saldırdı. Türk topçusu da destekledi. Üç taraftan ilerleyen kuvvetlerimiz şehre daldılar ve sokak sokak Yunan'ı gerilettiler.

Akşama doğru Yunan garnizonunun çekilmekte olduğu görüldü. Bunun üzerine Binbaşı Avni Bey idaresindeki millî kuvvetlerle zeybekler yandan korkunç bir ateş açtılar. 150 kişilik gönüllü grubunun indirdiği bu âni darbe Yunan ricatını bir panik haline getirdi. Silahını atan Yunan nefer ve subaylarının batı istikametinde tarlalarda kaçışmakta oldukları görüldü.

Dün bütün gün Aydın ve civar köylerinin kadınları, erkeklerinin yanında çarpıştılar, ellerinden geldiği kadar yardıma koştular.

GÖZLERİ KAN ÇANAĞI İÇİNDE...

Şehir işgali tamamlanırken, 57. Tümen Kumandanı Şefik Bey, hemen Aydın'a girdi. Günlerden beri Türklere Yunanlılar tarafından yapılan zulüm ve bilhassa Türk kadınlarının ırzlarına geçilme gibi hâdiselerin tepkileri endişesi içindeydi.

Şehirde Fransız Sörler Mektebi'nde toplanmış olan 3 bin kadar Rum kadın ve erkeği korku içindeydi. Bazı Rumlar ise sahte bir heyecanla, "**Yaşasın hükümetimiz**" diye bağırmaya kadar gidiyordu.

Albay Şefik Bey tedbirlerini aldı, bazı zeybekleri vazifelendirdi, sivil halka dokunulmamasını emretti.

Yalnız üç günlük savaşla ve işittikleri bütün katliam haberleri ile gözleri kan çanağı gibi olan zeybeklerden bir kısmını durdurmak mümkün olamadı. Devlete ihanet etmiş Rumların bazıları hemen temizlendi.

«BAŞIMIZI BELAYA SOKTULAR»

Bazı Aydın Rumları ise, zeybeklere yalvarıyor, "**Yunanistan buraya gelerek başımızı belâya soktu**" diyerek ağlıyordu.

Albay Şefik Bey'in aldığı tedbirler sayesinde Sörler Mektebi'ne sığınmış olanlara dokunulmadı. Hatta, yanmakta olan Rum mahallesindeki evlerin bodrumlarından çıkan Rum kadın ve çocuklarının bir kısmı da toplanarak buraya getirildi. Fakat Yunan topçusu tarafından çıkarılan bu yangın yüzünden Rum mahallesinde yanan evlerde birçok Rum telef oldu.

Şehrin Osmanlı devlet memurlarının bir kısmı da Sörler Mektebi'nde feslerini başından atmış bir vaziyette bulundu.

Banka memurları istekleri yerine getirilmezse grev yapacaklar

Şehrimizdeki bankalarda çalışmakta olan memurlar greve hazırlanmaktadırlar. Bunların büyük çoğunluğu Rum ve Ermeni'dir.

Banka Memurları Cemiyeti Reisi Kanaraki yaptığı açıklamada, talepleri çarşamba gününe kadar kabul edilmediği takdirde grev yapacaklarını bildirmiştir.

İstekler şunlardır:

- Her memura aslî maaşının 3 misli ilâvesi ile maaşının dört mislinin verilmesi,
- **Bu nisbetin harbin bidayetinden itibaren muhafazası ile bu müddet içinde zikredilen nisbet dairesinde verilmeyen maaşların ödenmesi.**
- **Memurların azledilmesi veya tayinlerinin, memurlarce seçilmiş bir heyetin tasvibi alınmadan yapılmaması.**

TERZİ KALFALARI

Bir müddetten beri devam etmekte olan Bevoğlu terzi kalfalarının grevi, istekleri yerine getirildiğinden dün sona ermiştir.

Yunan ordularını Anadolu'nun başına bela eden Başbakan Venizelos, Selanik'te bir Yunan tümenini teftiş ediyor.

ATEŞLİ SİLAHLAR DÖRT GÜN İÇİNDE TESLİM EDİLECEK

Silahlarını teslim etmeyen Türkler 5 yıl hapis yatacak

İZMİR

YUNAN İşgal Kuvvetleri Kumandanı General Nider bir beyanname yayınlamış ve dört gün zarfında bütün Türklerin ellerindeki ateşli silahları Yunan makamlarına teslim etmelerinin mecburî olduğunu bildirmiştir.

Beyannamede açıklandığına göre, bu müddet zarfında silahlarını teslim etmeyenler, evlere yapılacak baskınlar sırasında silaha sahip oldukları anlaşıldığı takdirde en az 5 yıl ağır hapis cezasına çarptırılacaklardır.

Son günlerde Yunanlıların birçok tevkifler yaptıkları ve ne sebeple bu tevkiflerin yapıldığı sorulduğunda, "**İttihadçıları topluyoruz**" dedikleri öğrenilmiştir.

İzmir'e Romanya'dan ve Yunanistan'dan yeniden takviye kuvvetleri getirilmektedir.

YUNANLILAR AYDIN SAVAŞINI GİZLİYOR

ATİNA

YUNAN Başkumandanlığı'nın tebliğlerinde, Aydın hezimetine dair bir tek satıra rastlamak mümkün değildir.

İzmir'den "30 haziran" tarihi ile verilen harp tebliği şunları bildiriyor:

Kınık Doğusu: Çetelerin iki top desteği ile yaptıkları taarruz püskürtüldü.

—Bir subay komutasında faaliyet altında bulunan 400 kişilik bir çeteyi Bergama'nın kuzeyinde kovaladık ve ilerleyerek Bikeni'yi (!) işgal ettik.

NAZILLI'DE NE OLMUŞ

Diğer taraftan Elefteros Tipos adlı Atina gazetesi, Nazilli çarpışmalarına dair bir haber yayınlamış ve bu şehre taarruz eden Türk kuvvetlerinin "**8.000 erkek ve kadın**" olduğunu iddia etmiştir.

Bu gazetenin ileri sürdüğüne göre Nazilli'de Rumlar arasında 100 ölü ve yaralı vardır.

Elefteros Tipos, Nazilli'ye giren Türklerin, Venizelos'un bütün resimlerini topladıklarını ve Yunan bayraklarını da yerlerde sürükledikten sonra toplayıp hepsini yaktıklarını bildiriyor.

RODOS'A KAÇIYORMUŞ

PARİS

Le TEMPS gazetesine İzmir'den verilen bir haberde, Yunan Kumandanlığı'nın İtalyanlardan şikâyetçi oldukları, Yunan kuvvetlerine taarruz eden çetelerin sıkıştıkça Rodos adasına İtalyanlara sığındıkları bildirilmektedir.

Asılsız olan bu haber, Yunan kaynakları tarafından yayılmaktadır.

ALMANYA BARIŞ MUAHEDESİNİ İMZALADI

Alman delegeleri geçen cumartesi günü, Paris'te Versay Sarayı'nda yapılan büyük bir toplantıda, kendilerine verilen barış muahedesini imzalamışlardır. Bundan sonra Almanya'da yeni olaylar çıkması muhtemeldir. Yukarıdaki fotoğraf da, imza töreninden önce Almanların muahedeyi protesto için yaptıkları bir miting sırasında çekilmiştir.

Yeni İçişleri ve Harbiye bakanları açıklandı

Harbiye Bakanlığı'na, Sulh ü Selâmet Partisi Genel Sekreteri Ferid Paşa'nın tayin edildiği resmen açıklanmıştır. Ferid Paşa, Sulh ü Selâmet Partisi ile ilişkilerini kesmiştir.

Diğer taraftan İçişleri Bakanlığı'na dışarıdan bir aday bulunamadığından, bu mevkiye de Ticaret ve Ziraat Bakanı Ethem Bey getirilmiştir.

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

ÇARŞAMBA 2 TEMMUZ 1919

Aydın savaşlarında büyük hizmeti geçen Bozöyüklü Hoca Süleyman Efendi ile Aydınlı iki mücahid.

Kısa zamanda Aydın'ı ele geçireceksiniz

General Nider'in Atina'dan yeniden takviye gönderilmesini istediği bildiriliyor

YUNAN İşgal Kuvvetleri Kumandanlığı'nın talimatı üzerine Birinci Yunan Kolordu Kumandanı dün Birinci Tümen Kumandanı'na şu emri göndermiştir:

"Emrinize verdiğim birliklerle kısa zamanda Aydın'ı ele geçireceksiniz. Aydın'ı işgal ettikten sonra Büyük Menderes nehrine kadar ilerlemeye devam edeceksiniz. Bu ilerleme, güneyde Serçeköyü'ne doğuda Köşk'e kadar olacaktır."

Birinci Yunan Kolordu Kumandanı'nın kuvvetlerin mühim kısmını Tire'de toplamakda olduğu ve oradan Aydın'a saldıracağı zannedilmektedir.

Tire'de bir tugay mevcudunda kuvvet toplanmaktadır.

Ayrıca, Aydın şehrinin batısında da dört piyade taburunun yığılmakta olduğu öğrenilmiştir.

Yunan kumandanlığının, elindeki bütün imkanlardan faydalanarak, Büyük Menderes vadisindeki bütün millî kuvvetlerin imhasını hedef tuttuğu zannedilmektedir.

YENİ TAKVİYELER

General Nider'in, Yunanistan'dan ve ayrıca Romanya'dan sevkedilmekte olan takviyeleri kâfi bulmayarak Atina'dan yeniden takviye gönderilmesini istediği bildirilmektedir.

Yunan başkentinden buraya gelen haberlere göre, Yunan hükümeti, General Nider'in bu devamlı talepleri karşısında bazı sınıfları silah altına almayı kararlaştırmıştır. Bu hususdaki kraliyet kararnamesinin önümüzdeki günlerde yayınlanması beklenmektedir.

300 kişilik bir millî müfreze efzun taburuna baskın yaptı

ÇİNE

MİLLÎ kuvvetlerin Büyük Menderes vâdisinde bir düşman birliğine daha baskın yaptıkları bildirilmektedir.

Dün 300 kişilik millî müfreze, Aydın'ın batısında ve İzmir'e giden demiryolu üzerindeki Aziziye'ye daha hava aydınlanmadan yaklaşmış ve orada bulunan bir Yunan efzun taburuna baskın yapılmıştır.

Çarpışma bir buçuk saat kadar devam etmiş ve millî müfreze, efzunlardan bir kısmını öldürüp yaraladıktan sonra süratle çekilmiştir.

YUNAN GAZETELERİ NELER ANLATIYOR?

Yunan gazeteleri, Anadolu'daki askerî hareketlerle ilgili olarak İstanbul'dan ve Yunan kaynaklarından aldıkları birçok haberi yayınlamaktadırlar. Fakat bu haberlerde, bilhassa son olarak Aydın'da uğradıkları hezimetten gene hiç bahsedilmemektedir.

"Atina Habercisi" adlı gazete, son çarpışmalar hakkında şu haberi vermiştir:

★ Aydın bölgesinde Yunan kuvvetleri 400 çeteci ile çarpışmışlardır. Çeteler 40 ölü verdikten sonra Menderes nehrinin ötesine kaçmışlardır.

★ Ahmetli'de de çetelerle çarpışmalar cereyan etmiştir. Türklerden esir aldık.

★ Mihali'de o "başıbozuklar" kuvvetlerimize baskınlar yapmışlardır.

MUSTAFA KEMAL PAŞA

Yunan gazeteleri, "Anadolu'daki isyan hareketi" başlıklı ve İstanbul mahreçli bir haberde de Mustafa Kemal Paşa hakkında elde edebildikleri şu bilgiyi yayınlamışlardır:

"Mustafa Kemal Paşa Amasya'dan Padişaha yolladığı bir telgrafta, kendisine sadık olduğunu, fakat şimdiki hükümete itaat edemeyeceğini bildirmiştir.

Mustafa Kemal, bu hükümetin vatanı kurtaracak kabiliyette bulunmaması sebebiyle ona itaat etmeyeceğini de eklemiştir."

İngilizler Samsun'a kuvvet yollamış

ATİNA

İSTANBUL'dan Yunan gazetelerine verilen bir habere göre, Türk çeteleri Samsun bölgesinde faaliyete geçmişlerdir.

Bir gazete, Türk çetelerinin harekete geçmeleri üzerine İngilizlerin Samsun'a askerî birlik göndermeye karar verdikleri ve hatta ilk İngiliz kıtalarının Karadeniz'e yola çıkarıldıklarını da bildirmiştir.

Aydın'dan çekilen Yunan kumandanı Divan-ı Harbe verildi

İZMİR

AYDIN'dan çekilen Yunan kuvvetlerinin kumandanı Miralay İshinas'ın divan-ı harbe verildiği ve hakkında soruşturma başladığı bildirilmektedir.

Yunan Miralayı, kuvvetlerini Tire istikametinde toplamak emrine riayet etmemiş ve bu birliklerin panik hâlinde kaçmalarına mâni olamamıştır.

Aydın'dan çekilen Yunan kuvvetlerinin kumandanlığına Yarbay Panayodis Nikolaidis getirilmiştir.

AYDIN'DAN GELENLER

Diğer taraftan Yunan kuvvetleri ile birlikte Aydın'dan kaçıp İzmir'e gelmiş olan yerli Rumların son savaşlar hakkında anlattıkları, ortalığı "gül pembe" gören İzmir Rumlarını da endişelere sevketmiştir.

MUSTAFA KEMAL'İN AMASYA'YA HAREKETİNDEN ÖNCE YAZDIĞI MEKTUP

«İstanbul'un Anadolu'ya tabi olması gerekiyor»

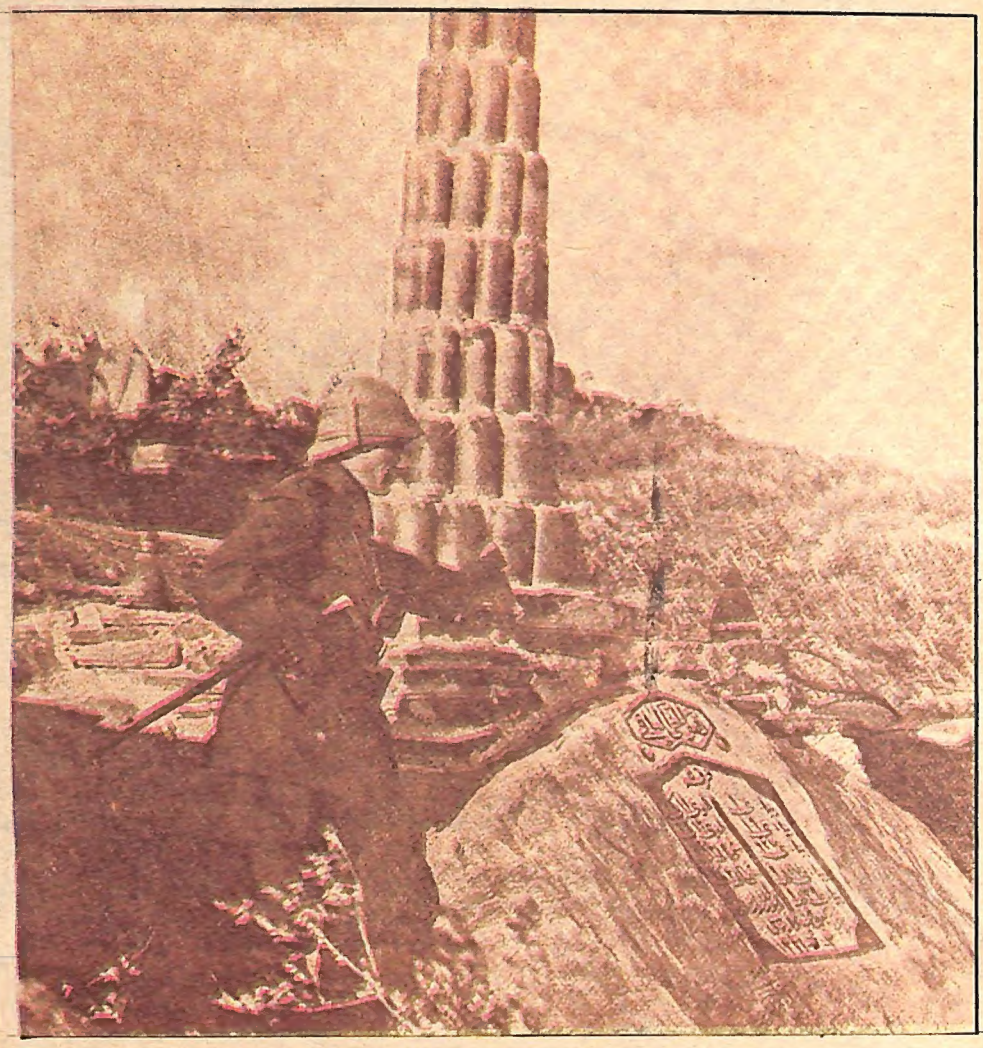

Mustafa Kemal Paşa'nın Çanakkale'de çekilmiş bir fotoğrafı.

3. Ordu Müfettişi, mektubunda artık Anadolu'nun İstanbul'a tabi olmasının söz konusu bulunmadığını belirtti

MUSTAFA Kemal Paşa'nın Amasya'dan hareketinden önce, şehrimizde bazı kimselere verilmek üzere mektuplar hazırladığı ve bunların elden gizlice getirilerek sahiplerine verildiği öğrenilmiştir.

Mustafa Kemal Paşa'nın mektuplarından biri, mektubun gönderildiği 21 haziran tarihinde Sulh Selamet Partisi başkanı ve hâlen Harbiye Bakanı bulunan Ferid Paşa'ya teslim edilmiştir.

Bu mektubunda Mustafa Kemal Paşa, vatanı saran tehlikelerin milleti (Müdafaai Hukuku Milliye) ve (Reddi İlhak Teşkilâtı) namı altında süratle toplamağa başladığını belirtmekte, "Yalnız mitingler vesaire gibi tezahürat, büyük gayeleri hiçbir vakitte kurtaramaz ve ancak milletin sinesinden bilfiil doğan müşterek kudrete dayanırsa kurtarıcı olur" demekte ve İstanbul'daki propagandalardan şikâyetçi olmaktadır.

Mustafa Kemal Paşa bundan sonra Anadolu'nun İstanbul'a değil fakat İstanbul'un Anadolu'ya tâbi olması gerektiğini de belirtmekte, fedakârlık yapılmasını istemektedir.

Paşa, millî emellere varıncaya kadar Anadolu'dan ve milletin sinesinden ayrılmayacağını, bu noktada nihayete kadar milletin bir ferdi gibi çalışacağına millete karşı mukaddesatı namına söz verdiğini ve hiçbir kuvvetin bu azmi milliye mani olamayacağını da bilhassa belirtmiştir.

KİMLER MEKTUP ALDI?

Aynı şekilde yazılmış diğer mektupları alanlar arasında Abdurrahman Şeref Bey, Reşit Akif Paşa, Ahmet İzzet Paşa, Halide Edib Hanım, Kara Vasıf Bey, Nafia Bakanı Ferid Bey, Cami Bay, Seyit Bey ve Ahmet Rıza Bey de vardır.

Nişantaşı'ndaki yangında yüzlerce konak kül oldu

Yangından Şehzade Abdurrahim ile eşi güç kurtarıldı

İstanbul'u her yıl bir kaç yangın kasıp kavurmaktadır. Fotoğraf bundan birkaç yıl önce binlerce kişinin evsiz kalmasına sebeb olan İshak Paşa yangını sırasında çekilmiştir.

DÜN çıkan şiddetli bir yangın, rüzgârın da yardımı ile inşa edilmekte olan İtalyan sefarethanesi ile Teşvikiye Caddesi arasında ve Nişantaşı'ndan Maçka'ya kadar giden büyük caddenin iki tarafındaki büyük ve eski konak ve sarayları kısa zamanda kül yığını haline getirmiştir.

Sefarethane ile cami arasında bir tek ev ateşten kurtulamamıştır.

Yangın, Veliahd Merum İzettin Efendi'nin ikinci Kadın Efendisine ait Bayaz Konak'tan çıkmış ve hemen birkaç kola ayrılmıştır. Yangının sebebi hakkında kesin bilgi alınamamıştır.

Yetişen itfaiye, hiç olmazsa Şehzade Abdurrahim Efendi'nin sarayını olsun kurtarmak için tedbir almışsa da, bunda da muvaffak olamamıştır. Yangın sırasında Şehzade Abdurrahim Efendi ailesi ile alelacele çıkmışlardır. Eşya kurtarılamadığı gibi, içeriye gönderilen iki itfaiye eri de yanmıştır.

Yangında, Teşvikiye'nin bütün büyük ve eski konakları birer birer yanmıştır. Yanan binalar arasında Kadriye Sultan'ın sarayları, Münir Nuri Paşa, Hacı Ali Paşa ve Teşrifat Müdürü İsmail Cenani Bey'in kaldığı Müşür Zeki Paşa'nın konakları da yerle bir olmuştur.

Evlerin bir kısmı dinamitle yıkılmış ve ancak yangın akşam altıya doğru sönmüştür.

Susuzluk, yangının söndürülememesinde büyük âmil olmuştur.

Yangının bir suikast eseri olduğuna dair dün akşam şehrimizde birçok şayia dolaşmıştır.

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

PERŞEMBE 3 TEMMUZ 1919

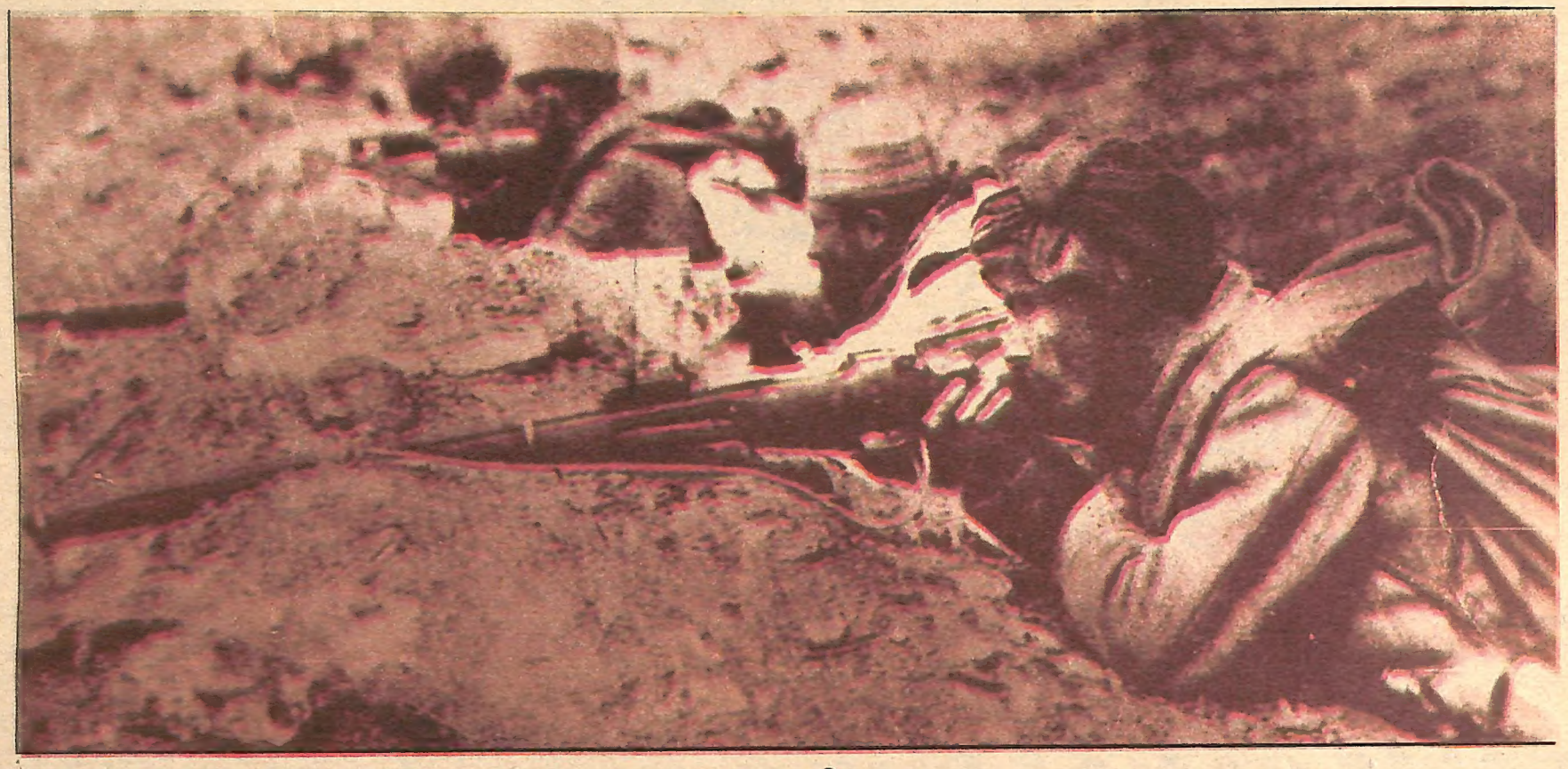

Avrupa gazeteleri, Aydın'a taarruz edip Yunan garnizonunu bozguna uğratan millî kuvvetlerimizi istedikleri kadar onbinlerce kişilik ordu diye gösterip dursunlar. İşte Aydın taarruzunu sürükleyen milis kuvvetlerimize mensup birkaç kahraman siperde.

OSMANLI BAŞKENTİNDE POST KAVGASI SÜRÜYOR

● İktidara aday Hürriyet İtilâf Partisi içindeki üç hizip arasındaki kavga birdenbire büyüdü

YURDU dört bir taraftan felâket dalgası sararken Osmanlı devletinin başkentinde politikacılar post kavgası içinde birbirlerini yemekten başka bir şey düşünmemektedirler. Bu acıklı manzarayı Akşam gazetesi şu sözlerle belirtmektedir:

"Harici işlerimiz karmakarışık, konferans Türkiye sulhunu tahmin edilemeyen bir zamana geri bıraktı. Buna karşılık memleketin içinde her gün sefaleti arttıran, ümitsizliği derinleştiren bir facia karşısında kalıyoruz. Üstüste yangınlar, hastalıklar ve saire... Bir milletin görebileceği en büyük felâket anında, belki daha büyük felâketlerin arifesinde halk bizden yalnız bir ses işitiyor: Parti kavgaları..."

Yurdun tek büyük partisi ve iktidara kendini namzet gören, İngilizlerin de desteklediği Hürriyet İtilâf içinde vücud bulan üç hizip arasındaki kavga birden büyümüştür.

Bu üç hizip şunlardır:

★ **Kabinede bulunan Şeyhülislâm Sabri Efendi ile Adliye Bakanı Vasfi Bey. Bunları Polis Umum Müdürü Nurettin ile Posta Telgraf Umum Müdürü Refik Halid desteklemektedir. Bunlar, parti liderine karşı cephe almışlar ve kabine ile ilişkilerini kesmeyi, partiden de istifayı reddetmişlerdir.**

★ **Parti Başkanı Sadık Bey, Gümülcineli İsmail Bey, eski içişleri bakanı Mehmet Ali Bey, Ahmet Refik, Adanalı Zeynelabidin ve diğer bazı kimselerle ayrı bir grup kurmuştur.**

★ **Konyalı Zeynelabidin Efendi ile Şaban Ağa da ayrı bir hizip teşkil etmişlerdir.**

Bu üç hizip, partinin idaresini ellerine geçirebilmek için geniş bir faaliyet içindedirler.

Idrak gazetesi muhabirine beyanat veren Başbakan Vekili ve Hürriyet İtilâf hiziplerinden birinin reisi, Şeyhülislâm Sabri Efendi:

"Sadık Bey bizi fırkadan atamayacaktır. Kendisi hem hükümete hem de partiye suikast hazırlamıştır. Sadık Bey, devamlı ısrarlarda bulunmuş, benden talepleri olmuş ve bunun üzerine Padişah nezdinde yaptığı teşebbüslerle kabineye alınmıştır. Haberi olmadan kabineye alındığı düpedüz yalandır."

Sadık Bey'in, buhran yaratarak kabineyi devirmeye ve Başbakanlığı ele geçirmeye çalıştığı bildirilmektedir.

1908-eylül büyük İstanbul yangını.

İKİ SEMTTEKİ YANGIN BÜYÜK HASAR YAPTI

NİŞANTAŞI'nı harabeye çeviren yangından bir gün sonra bu defa Karagümrük ile Kuruçeşme'de iki büyük yangın daha çıkmış ve binlerce aile evsiz barksız kalmıştır.

Nişantaşı yangınında Müslümanların en servetli bir sınıfının konakları, sarayları ve kıymetli eşyaları yanmıştır.

(Devamı 8. Sayfada)

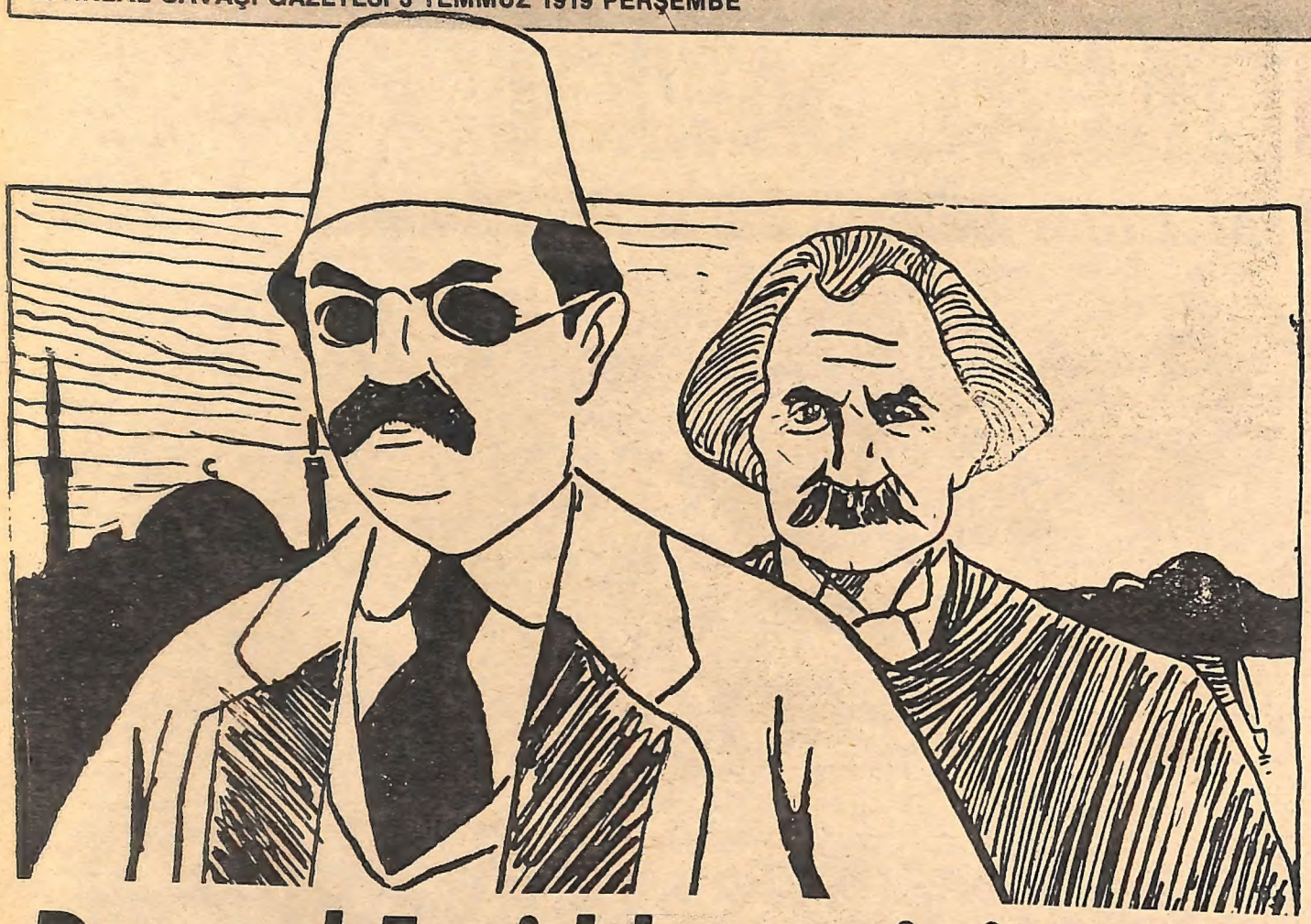

Paris'ten düpedüz kovuldukları anlaşılan Damad Ferid ile Rıza Tevfik'in, Diken mecmuasında çıkan karikatürleri.

Damad Ferid heyetinin beklemesine lüzum olmadığı belirtildi

PARİS

TÜRK sulh heyeti üyelerine, bundan böyle kendileri ile hiçbir temas ve konuşma yapılmayacağı ve İstanbul'a derhal dönebilecekleri, Paris'te beklemelerine hiçbir lüzum olmadığı bildirilmiştir.

Le Temps gazetesi bu konuda şunları yazmaktadır:

"11 haziranda şehrimize gelmiş olan Damad Ferid ile sulh heyetinin diğer üyeleri konseyin talebi üzerine geri dönmektedirler. Şark meselesi bir adım dahi ilerlememiş aksine daha da karışmıştır. Çünkü, Anadolu'da Türkler arasında kaynaşma artmaktadır.

Biz, hem barış ve hem de Fransa'nın menfaatleri namına bu muvaffakiyetsizliğe üzülüyoruz."

Le Temps gazetesi, Damad Ferid heyetinin Paris'te muvaffakiyetsizliğe uğramasından tek mesûl gene Damad Ferid olduğunu, eskimiş bir politikaya devam etmek istediklerinden bu neticeye vardıklarını belirtmekte ve şöyle devam etmektedir:

"Türk heyeti, yalnız Türklerle meskûn yerlerin kendilerine bırakılmasını istemekle yetineceklerdi. Başka hiçbir talepleri olmamalıydı. Eski klasik politikayı yürütmek istediler. Bunun şu sırada netice vermeyeceğini anlayamadılar. Ve bu sebeple de işler karmakarışık oldu."

FRANSA İLE TÜRKİYE

Le Temps gazetesi Fransa ile Türkiye arasındaki özel duruma da temasla, Fransa'nın Türkiye'ye harp ilân etmemiş olduğunu, iki memleket arasında harp halinin bulunmadığını kaydederek Fransa'nın Türkiye'deki yatırımlarını anlatmaktadır. Verdiği bilgiye göre, Türkiye'de iki buçuk milyar franklık bir Fransız yatırımı bulunmaktadır. Özel şirketlerdeki yatırım da 800 bin frank civarındadır.

Le Temps, Türkiye'nin borçlarında Fransa'nın hissesi yüzde 60 iken, İngiltere'ninkinin yalnız yüzde 14 olduğunu da hatırlatmaktadır.

Sulh Konferansı tarafından, artık Paris'te kalmalarına lüzum görülmediği bildirilen Türk sulh heyeti, evvelce yerleştirilmiş olduğu Monteklin Sarayı'ndan çıkarılmıştır.

Heyet üyelerinin bir iki güne kadar Paris'ten ayrılmaları beklenmektedir.

VILSON ISTEMIŞ

PARİS

Amerika Başkanı Vilson'un talebi üzerine, Türkiye'nin mukadderatının tayini **"Belirsiz bir tarihe"** bırakılmıştır.

Gazetelerin verdikleri haberlere göre, Vilson, Türkiye'nin bir mi, yoksa birkaç devletin mi mandası altına konulması gerektiği hususlarında senatonun görüşünü almak zorunluğunu hissetmiştir. Washington'a hareket eden Vilson'un, senato üyeleri ile yapacağı temaslardan sonra tekrar Türk meselesinin ele alınacağı anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan Fransa Başbakanı Klemanso da: **"— Türk meselesinin hemen halli imkânsızdır"** demiştir.

ŞEHRİMİZDE ŞAŞKINLIK

Paris'e gitmiş olan sulh heyeti delegelerinin **"Anî bir surette dönüşe davet edilmeleri"** şehrimizde derin bir şaşkınlık ve hoşnutsuzluk uyandırmıştır.

Dışişleri Bakanlığı'ndan bir zat, bu havayı dağıtmak gayreti ile yaptığı açıklamada, Almanya ile yapılan barış andlaşmasının tatbikatının birçok önemli meseleler doğurduğunu ve bu sebeple ikinci derecede meselelerin müzakeresi sonraya, bizim sulhumuzun da başka bir vakte terkedildiğini ileri sürmüştür.

Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, Damad Ferid Paşa'nın yerinde bir tâbirle, **"Paris'ten kovulması"**nın sözcüye göre, ayrılmasının memleketin iç durumu ile hiçbir surette alâkalı olmadığını da söylemiştir.

(Baştarafı 7. Sayfada)

Karagümrük yangınında ise binlerce fakir fukaranın zavallı kulübeleri mahvoldu.

Nişantaşı ve Kuruçeşme yangınları İstanbul'un iki güzel köşesini harabeye çevirdi. Boğaziçi'nde birbiri arkasından yangınlarla gitgide tenhalaşan Rumeli sahilinin bu sefer de büyük bir köşesi taş kül oldu.

Fakat İstanbul yangını hepsinden müthiş olmuştur. Salmatomruk'tan itibaren Karagümrük nihayetlerine kadar devam eden mahalleler İstanbul'un en fakir Müslüman ailelerinin yaşadığı yerlerdir. Buralarda evler küçük, sık ve ahşaptır. Dün ateş buralarda sel gibi akıp gitti. Bayram yerlerinde son eğlentilerini yapan zavallı küçük yavrular bayramlık kıyafetleri ile kendilerini ateşler içine atarak analarına babalarına yardıma koştular.

SUIKAST MI?

İki gün içinde İstanbul'u kasıp kavuran yangınların bir suikast eseri olduğuna dair şayialar o derece yayılmıştır ki, İstanbul polis müdürü bir açıklama yapmış ve bu yangınların "sabotaj eseri" olduğuna dair elde bilgi bulunmadığını, bu şayiaların yersiz olduğunu söylemiş ve demiştir ki:

"Karagümrük yangınının kabak kızartılırken çıktığı zannedilmektedir. Veya bahriyelilerin dikkatsizliği buna sebep olmuştur."

Dünkü yangınlarda da itfaiye su bulamamış ve birçok yerlerde yalnız kazma kullanabilmiştir.

Karagümrük'te beş yüzden fazla evin yandığı anlaşılmaktadır.

YUNANLILAR MANİSA'DA HALKTAN 4 BİN SİLAH TOPLAMIŞ

İZMİR

Yunan kuvvetlerinin Manisa şehrinde birçok evlerde aramalar yaptıkları ve son günler içinde 4.000 kadar silah topladıkları bildirilmektedir.

İzmir gazeteleri, bu silahlardan bir kısmının sahipleri tarafından getirilerek Yunan makamlarına teslim edilmiş olduğunu yazıyorlar.

Şehrimizde de General Nider'in yayınladığı beyanname, **"Silahların dört gün içinde teslim edilmesini"** emretmektedir.

AMERİKA'DAN EVLER GELECEK DİYE DÜŞÜNÜRKEN

Bir İstanbul gazetesi, daimî dertlerimizden olan kiralar konusunda aşağıdaki fıkrayı yayınlamıştır:

"Biz İstanbul'da bugün kira kanunu çıkacak, yarın Amerika'dan evler gelecek diye düşünürken vilâyetlerimiz bu işleri daha esaslı halletdiyorlar."

"TARSUS" gazetesinde Adana baş idare memurunun kiralar hakkındaki beyannamesini aynen alıyoruz. Belki bizimkiler için ibreti mucip olur:

"— İkâmete mahsus emlâk sahiplerinden hangisi 1916 senesi martında verilen kira bedelinin yüzde ellisinden fazla olmak üzere kiracıdan kira isterse, kanuna aykırı surette fazla olarak istediği paraya müsavi bir nakdi ceza ile mahkûm olunur.

— Bunun tekerrürü halinde cezayi nakdi iki misline çıkarılarak mücrim bir aydan bir seneye kadar hapsedilebilir."

Milliyet

14 İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

CUMA 4 TEMMUZ 1919

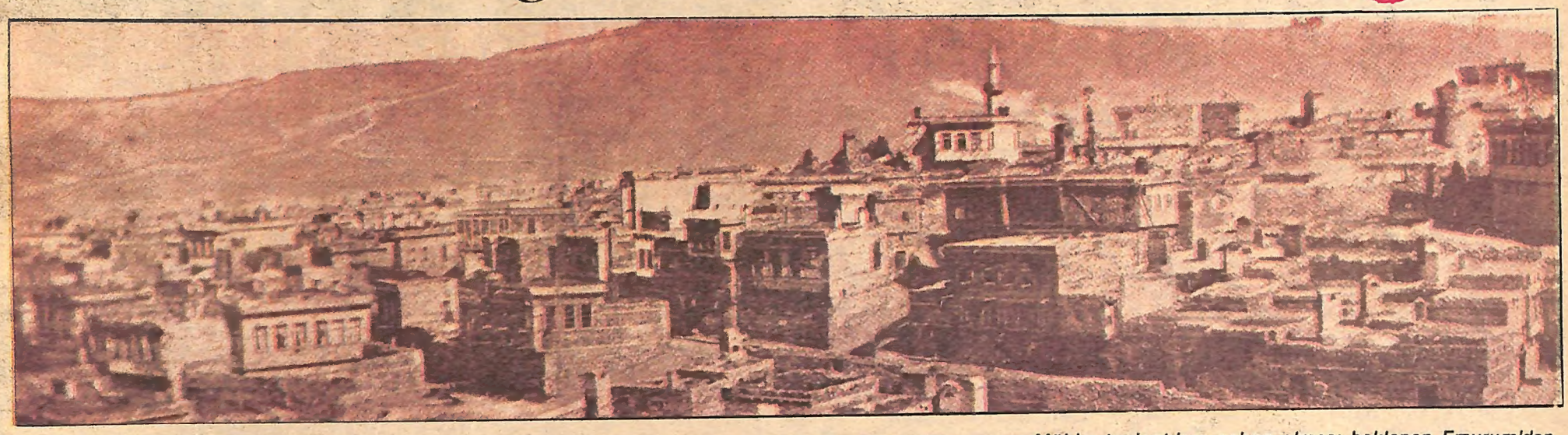

Mühim toplantılara sahne olması beklenen Erzurum'dan bir manzara.

MUSTAFA KEMAL VE ARKADAŞLARI ERZURUM'A GELDİ

İstanbul kapısında karşılanan Paşa, yaptığı konuşmada vatanı felâket ve musibetlerden arındıracağını belirtti

ERZURUM

MUSTAFA Kemal Paşa ile arkadaşları, bir hafta devam eden yorucu bir seyahatten sonra dün şehrimize geldiler ve törenle karşılandılar.

Şehrin dışında Ilıca mevkiine gelen Kâzım Karabekir Paşa'nın Mustafa Kemal'le kucaklaşması çok heyecanlı oldu.

Paşa ile birlikte Hamidiye Kahramanı Rauf Bey, Müfettişlik Kurmay Başkanı Miralay Kâzım, Doktor Binbaşı Refik, eski İzmit Mutasarrıfı Süreyya beyler de gelmişlerdir.

Otomobillerle şehre varıldığında İstanbul kapısında büyük bir kalabalığın toplandığı görülmüş ve Mustafa Kemal otomobilden inerek askerî selamlamış ve halka karşı kısa bir konuşma yaparak:

"Vatanı tazyiki altında tutan felaket ve musibetleri behemehal bertaraf edeceğiz." demiştir.

Dün Mustafa Kemal ile Karabekir paşalar mühim bir toplantı yapmışlar ve memleketin karşılaştığı güç durum üzerinde konuşmuşlardır.

Yarın daha geniş bir toplantı yapılarak, ileri için mühim kararlara varılacağı anlaşılmaktadır.

Damad Ferid hükümeti tarafından azledilmiş ve İstanbul'a çağrılmış olan iki vali halen şehrimizden ayrılmamakta ve Mustafa Kemal Paşa'nın emirlerini beklemektedirler. Bunlardan biri şehrimizin valisi Münir Bey, diğeri de Bitlis Valisi Mazhar Müfit Bey'dir.

Mustafa Kemal dün karşılama töreni sırasında Mazhar Müfit Bey'le konuşurken:

"İstanbul'a dönerseniz tevkif edileceksiniz" demiş Bitlis Valisi de dönmemek kararında olduğunu ve Paşa'nın emirlerini beklediğini söylemiştir.

ŞARK ILLERI KONGRESI

Şehrimizde 10 temmuzda "Şark Vilayetleri Kongresi"nin toplanabilmesi için büyük gayret sarfedilmektedir. Bütün Doğu vilayetlerine haber salınmıştır.

Bankalarda grev başladı

Şehrimizdeki bankalarda grev dün başlamıştır. Osmanlı Bankası, Rus, Selânik, Atina, İtalya Banka Di Roma, Osmanlı Millî Kredi, Kredi Lione bankalarında dün gişelerde kimseler bulunmamıştır.

Banka memurları yaptıkları açıklamada: "Sonuna kadar dayanacağız" demişlerdir.

Banka müdürlerinin ise dışarıdan yeni elemanlar araştırdıkları söylenmektedir.

İTALYA, İZMİR'İN TİCARÎ ABLUKAYA ALINDIĞINI SÖYLÜYOR

ROMA

İtalyan gazetelerinden TRİBUNA, Birleşik Amerika, İngiltere ve Fransa'nın, İzmir ve bölgesinin bütün ticaretini inhisara aldıklarını bildirmekte ve bu yüzden müttefiklerini tenkid ederek İtalya'nın saf dışı bırakılmasının maksatlı olduğunu eklemektedir.

Yıldız yangını için iki kişi tevkif edildi

Şehrimizi kasıp kavurmuş olan Nişantaşı ve Karagümrük yangınları ile ilgili tahkikat devam etmiş fakat hiçbir netice alınamamıştır.

Buna karşılık büyük önem verilen Yıldız Sarayı yangını sonuçlanmış ve iki kişinin bu sebeple tevkif edildikleri polis müdüriyetinden bildirilmiştir.

Aydın çarpışmalarında fedakârca dövüşenlerden Bnb. Hacı Şükrü, yaralanan emirçavuşu ile birlikte.

Yunan kuvvetleri Aydın'ı yeniden işgal etti

BÜYÜK MENDERES KÖPRÜBAŞI

BİR tugay mevcutlu Yunan kuvvetleri, ağır topçu ile desteklenerek bütün gün devam eden taarruzlarda bulundular ve Aydın'ı tekrar işgal ettiler.

Aydın'ı, iki yüz kişi bile olmayan millî kuvvetler sonuna kadar savunduktan sonra Büyük Menderes nehri güneyine Çine'ye doğru çekildi.

Yalnız Yörük Ali Efe ile elli kişilik fedai grubu Büyük Menderes'in güneyinde vadi içinde gizlendi. Bu kuvvet, Yunan kuvvetlerine ani baskınlarına devam ederek istilâ birliklerini yıpratacaktır.

Aydın'ı son olarak terkedenlerden biri de 175'inci Alay Kumandan Vekili ve devlete isyân ettiğini bildirdiğimiz Binbaşı Hacı Şükrü Bey'dir. Kendisine 60 kadar Aydınlı gönüllü de yardımcı olmuştur.

Çekilen kuvvetlerin silah mevcudu ise 120 tüfek, 8 ağır makineli ve 4 de toptur.

Yunan'ın tekrar işgal ettiği Aydın ise ölü bir şehir gibi bomboştur.

Hükümet ağır şekilde eleştiriliyor

SADIK BEY KABİNEYİ ÇÖKERTMEKLE SUÇLANIYOR

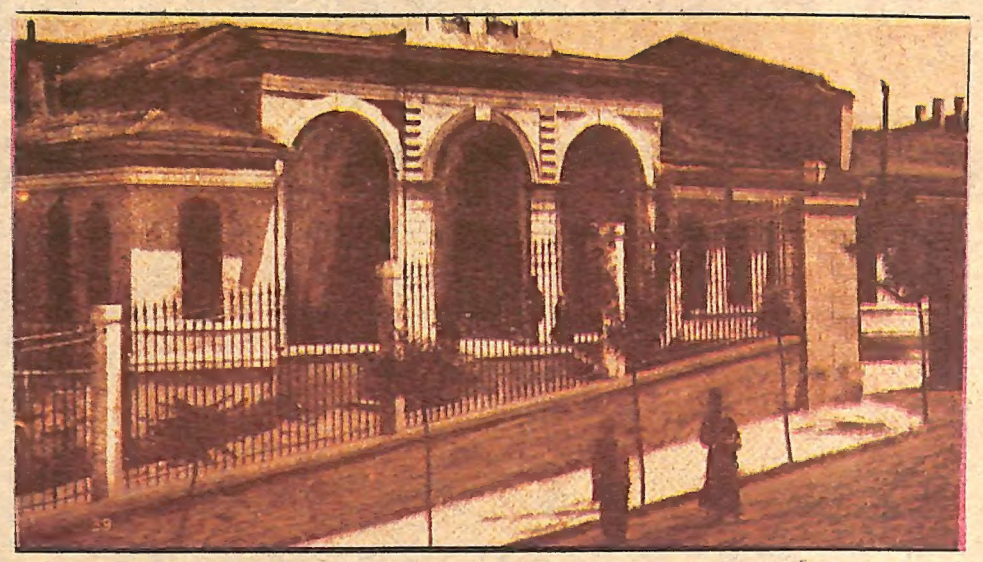

Devlet işlerini şu felaketli günlerimizde yüzüstü bırakıp sandalye kavgaları ile meşguliyete dalan Osmanlı Devleti Başbakanlık'ı!

ŞEHRİMİZDE dün de parti kavgalarının önü alınamamıştır. Başbakan Vekili Şeyhülislâm Efendi, bütün işi gücü bırakmış mensup olduğu Hürriyet İtilâf'ın başında bulunan emekli albay Sadık'ı devirebilmek için didinmektedir. Sadık Bey ise kabineyi çökertmek ve Şeyhülislâm'ı partisinden ihraç ettirmek gayreti içindedir.

AKŞAM gazetesi, içinde bulunduğumuz acıklı durumu belirten bir makalesinde bilhassa Damad Ferid'e ağır bir şekilde hitap ederek: "**Devlete son bir darbe daha indirdiğini**" de söylemektedir. AKŞAM diyor ki:

"**Kabine buhranı devam ediyor. Devletin işleri yüzüstü duruyor. Anadolu'nun her tarafında mahiyeti henüz belli olmayan vakalar cereyan ediyor. Ferid Paşa devlete son bir darbe daha indirdikten sonra Paris'ten dönüyor. Bu esnada merkez hükümette bulunanlar memleketi dört bir taraftan kasıp kavuran bütün felaketlere lakayd, milletin sabır ve tahammülü ile eğelenerek, milleti istiskal ederek sandalye ve koltuk gürültüleri ile meşgul oluyor.**"

SADIK BEY NE DİYOR?

Önceki gün Başbakan Vekili Şeyhülislâm Sabri Efendi verdiği bir demeçte, "**Sadık Bey ısrar etti de kabineye aldık**" demişti. Dün de Sadık Bey, Şeyhülislâm'a cevap vermiş, "**Hayır, O ısrar etti de kabineye girdim**" demiş ve ağır bir şekilde parti arkadaşını suçlamıştır.

Adliye Bakanı Vasfi Efendi de bir gazeteye verdiği beyanatta, Hürriyet İtilaf Partisi'ni Sadık Bey'in değil de kendisinin kurduğunu ve bu sebeple de parti lideri olmak hakkının kendilerine ait olduğunu söylemektedir.

KARDINAL RIŞÖLYÖ

Hürriyet İtilâf lideri Sadık Bey bir demecinde, Şeyhülislâm Sabri Efendi'nin, partiyi alet ederek kabineye girdikten sonra şimdi de bir nevi "Kardinal Rişölyö" olma sevdasına kapıldığını iddia etmiştir.

Not: **Kardinal Rişölyö, 17'nci asırda Fransa'nın ve Avrupa'nın en büyük devlet adamlarından biridir. Büyük reformlar yapmış, Fransız müstemleke teşkilâtının kurucusu olmuştur. Fransız Akademisini de kuran O olmuştur.**

Damad Ferid Paşa'nın Diken mecmuasından alınan bir karikatürü.

General Paraskevopulos zırhlı ile İzmir'e geldi

General Paraskevopulos.

İZMİR

SEHRİMİZDEKİ olayları takip etmekte olan Paris'in MATIN gazetesinin muhabiri dün gazetesine şunları bildirmiştir:

"Yunan olayları burada heyecan yarattı. Bunun, Yunanistan'a Anadolu'da indirilen ilk darbe olduğu gizlenmemektedir. General Paraskevopulos, Kilkis zırhlısı ile alelacele Selanik'ten İzmir'e geldi. Beni zırhlıda kabul ederek, son olaylar hakkında şunları söyledi:

Arzumuz hilâfına harp haline girmiş bulunuyoruz. Fakat istiyorlarsa, harbi sonuna kadar yaparız. Gerekli takviyelerin mühim kısmı İzmir'e ulaşmıştır. Şiddetle ve gecikmeden harekete geçeceğiz. Bize gösterilmiş olan işgal bölgesi dışında bazı stratejik noktaları da ele geçirmek bizim için şarttır"

ATİNA

EMBROS gazetesi, "İtilâf devletleri ile Türkiye arasında yeni bir harbin başlamakta olduğunu bütün olaylar göstermektedir" diyor ve şunları ilave ediyor:

"Artık sonunun geldiğini hisseden Türkiye son kozunu oynuyor ve zaman kazanmaya çalışıyor. Zaman kazanması için ona fırsat vermek bir cinayet olur. Paris Konferansı derhal gerekli tedbirleri almalıdır. Elleri serbest bırakıldığı takdirde Yunan ordusu Anadolu'da bütün mukavemet yuvalarını süratle temizler. Paris'ten Osmanlı delegelerinin atılmaları iyi bir başlangıçtır, fakat bu devam etmelidir."

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

CUMARTESİ 5 TEMMUZ 1919

MUSTAFA KEMAL AÇIKLIYOR:

Elimizde tek kurşun kalıncaya kadar mücadele edeceğiz

Bütün dünya gazetelerinin "Anadolu isyanının lideri" olarak bahsettikleri Mustafa Kemal Paşa'nın Erzurum'a vardıktan sonra yaptığı toplantılardan birinde çekilen fotoğrafı. Sağdan sola: İstanbul hükümeti tarafından, azledilen Bitlis Valisi Mazhar Müfit, eski İzmit Mutasarrıfı Süreyya, Mustafa Kemal Paşa, Dr. Bnb. Refik (ayakta) ve Erzurum Valisi Münir Bey.

— ERZURUM

MUSTAFA Kemal Paşa dün burada yapılan çok mühim bir toplantıda "Millî mücadeleyi milletin büyük ekseriyetine dayanarak süratle hızlandırmak ve organize etmek zorundayız. Memlekette ve elimizde tek tepe ve tek kurşun kalıncaya kadar mücadele etmek azmimiz daima mahfuz kalacaktır ve kalmak mecburiyetindedir" demiştir.

Erzurum Kalesi muhafızlığına ait küçük bir binada ve geceleyin yapılan ilk toplantıda 15'inci Kolordu Kumandanı Kâzım Karabekir Paşa, Hüseyin Rauf Bey, Erzurum Valisi Münir Bey, İzmit'in eski mutasarrıfı Süreyya Bey, Ordu müfettişliği Kurmay Başkanı Kazım Bey, Kurmay Binbaşı Hüsrev Bey, Dr. Binbaşı Refik Bey ve Bitlis Valisinden azledilen Mazhar Müfit Bey hazır bulunmuşlardır.

Mustafa Kemal önce memleketin içinde bulunduğu durumu, karşılaştığı tehlikeleri aydınlatıcı bir konuşma yapmış ve demiştir ki:

" **Muhasım devletler Osmanlı vatan ve devletini mahv ve taksimine karar vermiş bulunuyorlar. Bu kararlarını tatbik edebilmek için de her türlü maddî ve manevî tecavüzü yapmaktan geri kalmıyorlar. Hükümet, muhasımların her türlü tecavüz ve emirlerine mişkince boyun eğmekte, her türlü zillete katlanmaktadır. Padişah ise unvanı mahfuz ve baki kalmak şartiyle her şeye razı bulunuyor.**"

TEK TEDBİR

Mustafa Kemal Paşa uzun boylu milletin perişan ve ıstıraplı halini, Cihan Harbinden bitkin çıkan ordunun buna rağmen vatanın parçalanmasını önlemek için önleyici çareler aramakla cidden meşgul bulunduğunu anlattıktan sonra:

" **Memleketi kurtarmak için ne yapmalıyız?**" sualini sormuş ve kendi sualine kendisi şu şekilde cevap vermiştir:

" **Arkadaşlar tek tedbir: Hâkimiyet-i Milliye'ye müstenid bilâkaydüşart müstakil bir Türk devleti teşkil etmek ve bu hedefe behemahâl vasıl olmaktır. Hedefimiz bu olacaktır. Kolay şey değil. Büyük mukavemetlerle, ihânet ve hıyanetlerle karşılaşacağımız muhakkaktır. Mücadele-i Milliye'ye atılanların mahv ve ifnası için, saray, hükümet, ecnebiler muhakkak ki, ilk andan itibaren harekete geçeceklerdir.**"

Mustafa Kemal Paşa kendisinin azledildiğinden şüphesi bulunmadığını, bu sebeple kendisi ile beraber çalışacak olanların da aynı tehlikeleri göze almaları gerektiğini belirtmiş, millî mücadeleyi sürükleyecek liderin kendisinin olacağı gibi bir vaziyet bulunmadığını da ilâve ederek, bu liderin seçilebileceğini kaydetmiştir.

Öğrendiğimize göre, toplantıda Mustafa Kemal Paşa'nın görüşlerine diğer zevat da katılmış ve "işin başında Mustafa Kemal Paşa'nın kalması"nı istemişlerdir.

Yunan alayı Menderes Köprübaşı'na saldırdı

● YOLLAR, AYDIN'DAN GÖÇ EDENLERLE DOLU

ÇİNE

AYDIN'ı işgal eden Yunan tümenine mensup bir alay dün Büyük Menderes Köprübaşı istikâmetinde saldırılarına devam etti. Bütün gün cereyan eden çarpışmalardan sonra Albay Şefik, Binbaşı Hacı Şükrü ve bir kaç yüz kişilik nizami kuvvetleri geceleyin çekilerek buraya geldiler.

Milis kuvvetlerinden çekilenler, Büyük Menderes Köprübaşında kimsenin kalmadığını ve muhtemelen Yunan alayının nehri aşarak burasını işgal ettiğini söylediler. Fakat bu nokta karanlıktır.

Diğer taraftan sabahleyin Telsiztepe sırtlarından ilerleyen bir Yunan müfrezesini, topçu yardımı ile geri atmış olan Yörük Ali Efe ile arkadaşı Kıllıoğlu Hüseyin Efe'nin müfrezeleri, ikinci bir Yunan taarruzunda doğu istikâmetinde bir çekilme yaptıklarından onlarla da irtibat kaybolmuştur. Şu ana kadar Yörük Ali Efe'den hiçbir haber alınamamıştır.

Dün sabah Petraki çiftliğine yerleştirilen obüs topları, uzun süre düşmanı durdurmaya muvaffak olmuşsa da, akşama doğru Yunan kuvvetlerinin Köprübaşına sızmaya başlamaları üzerine geriye Çine'ye doğru çekilmiş ve kurtarılmıştır.

Topların emniyetle geri hatlara çekilmesinde, dünkü çarpışmalara yetişen Koçarlı nahiyesinin 50 kadar millî efradının rolü büyük olmuştur.

YOLLAR MUHACIR DOLU

Büyük Menderes nehrinden Çine'ye giden yol dün gece muhacirlerle doluydu. Aydın'dan da kaçanlarla, Menderes nehrine kadar olan bölgedeki köy halkı da yollara dökülmüştür ve Yunan istilâsından kaçmaktadır.

Trabzon'a Rusya'dan akın akın Rum göçmen getiriliyor

Haberi veren İkbal gazetesi, halkı bu istilayı önlemeye çağırıyor

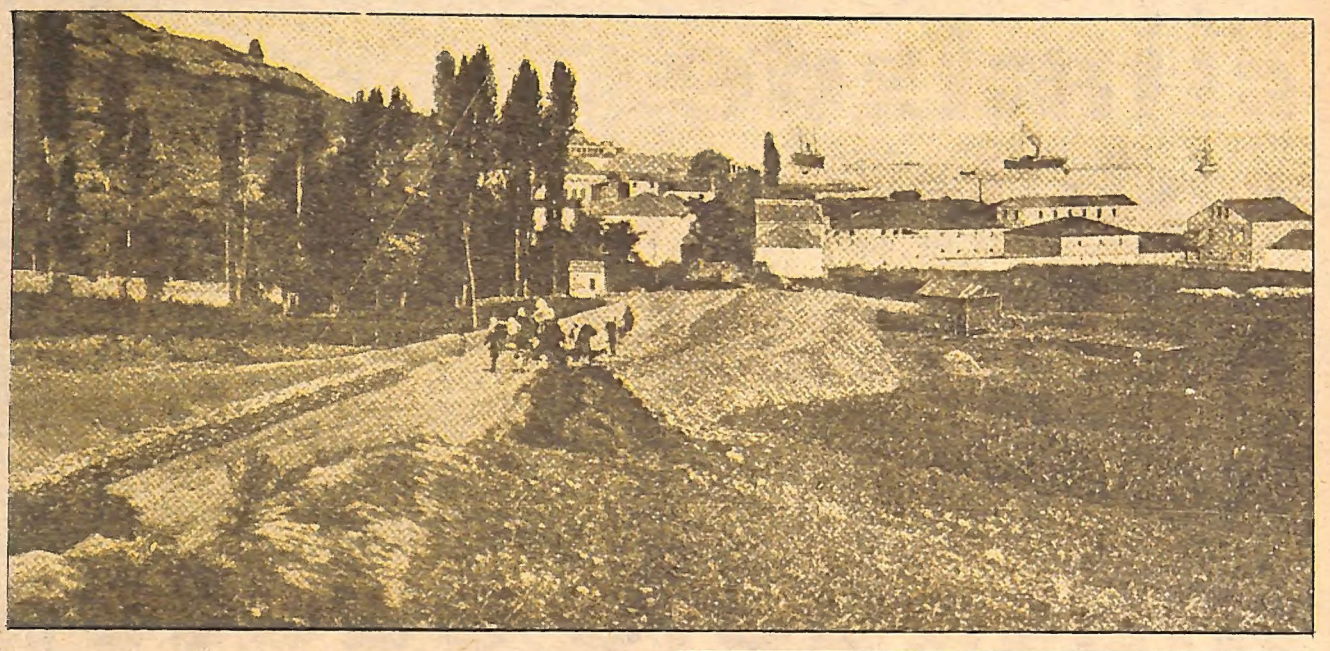

Bu fotoğraf, Trabzon'un Ruslar tarafından 1916 yılının nisan ayında işgalinden birkaç gün evvel çekilmiştir. Limanda uzakta görülen Midilli savaş gemimizdir.

ŞEHRİMİZDE yayınlanmakta olan İSTİKBAL gazetesi, Trabzon'a Rusya'dan akın akın muhacir getirilmekte olduğunu, Damad Ferid hükümetinin acz içinde buna karşı hiçbir tedbir alamadığını yazarak, Trabzonluları bizzat bu işle meşgul olmaya ve Trabzonla hiçbir ilgili olmayan bu Rum muhacirlerin memlekete sokulmasını önlemeye davet etmektedir.

Faik Ahmed Bey makalesinde, Damad Ferid hükümetinden "hayır" gelmeyeceğini bilhassa belirterek diyor ki:

"Trabzon'a çok sayıda Rum getiriliyor. Bunların avdeti sulhün bir neticesi gibi görünüyorsa da bunların arasında memleketimize külliyen yabancı ve kısmen Trabzon'u tâ çocukluğunda terkederek Rusya'ya gitmiş ve orada yerleşmiş ecnebi Rumlar da bulunmaktadır. Bu alelacele muhacir akınına "muhacirlerin iskânı süsü" verilmek isteniyor."

İSTİKBAL gazetesi, hükümetin üzerine eğilmediği bu çok mühim konuya Trabzonluların dikkatini çekerek ilâve ediyor:

"Tehcir edilmiş Rumların işleri ile muhacirlerin Osmanlı topraklarına tekrar iadeleri meseleleri ile uğraşmak için Yunanistan tarafından İstanbul'a bir heyet gönderildi. Bu heyet, Yunan siyasî komiserliği ve Patrikhane heyetleri mütemadiyen çalışıyorlar.

Anadolu'ya tetkik heyetlerinin çıktığı bir sırada Yunan milletinin aklın hudutlarına sığmayan hayat ufuklarında hâkimiyetleri altında almak istedikleri memleketlerimizde Rumların çoğaltılmasının ne gibi maksatlarla gizlenmesi kâbil olamayacak kadar âşikardır."

HÜKÜMETTEN HAYIR YOK!

İSTİKBAL, her işin hallini hükümetten beklememeleri gerektiğini Trabzonlulara hatırlattıktan sonra, mütarekeden sonra İstanbul'da kurulmuş olan bütün hükümetlerin âcz ve daima zaaf içinde kalmış oldukları, millî hâkimiyetimizi tehlikeye düşürdüklerini, artık bunu bilmeyen ve takdir edemeyenin kalmamış olduğunu da belirterek şöyle diyor:

"Hükümetten hayır yok. Bu iş ancak halkımızı alâkadar ve endişelendiren bir iş olduğundan milletçe nazarı dikkate alınmak ister ve memleketimizin bize ait olduğunu gösterecek surette çarelere başvurulması gerekir."

UYKU ZAMANI DEĞİL

Trabzon gazetesi, İzmir olaylarını da hatırlatmakta, hükümetin siyasî protesto vermekten başka bir iş yapamadığını da söyleyerek:

"Kendi kendimizi aldatacak, uykuya sevkedecek zamanda olmadığımız için hakikatleri milletten gizlemeden söylemek lâzım gelir. Evimizin huzurunu, refahını ihlâle gelen bu yabancı Rumları sulh akdine kadar içimize sokmamak lâzımdır. Hemşehrilerimin dikkatini çelbederim. Gözümüzü açalım. Sonra gözümüzü hiç açamayacak vaziyetler karşısında kalırız."

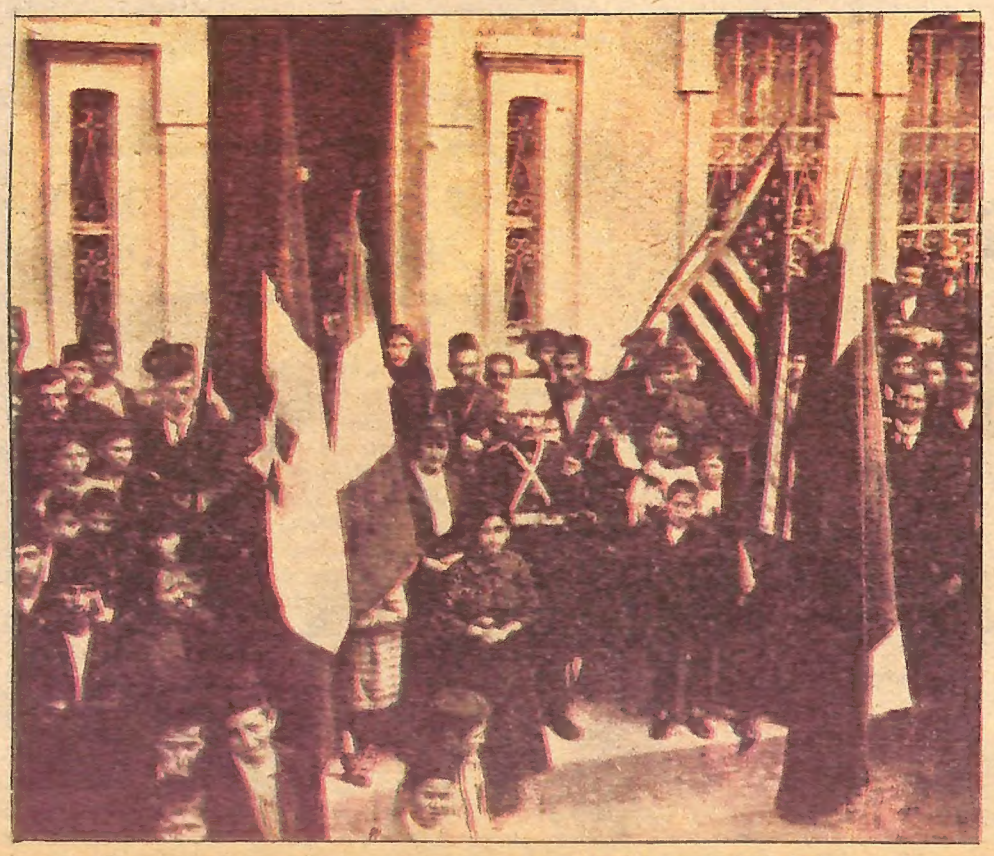

Rus askerlerinin Trabzon'a girmesini azınlıklar böyle karşıladı

YUNAN BASINI:

«Mustafa Kemal, en mümtaz Türk subayıdır»

ERZURUM

ÖNCEKİ gün Mustafa Kemal Paşa'yı karşılamaya çıkanlardan Vilâyet-i Şarkiye Müdafaî Hukuku Milliye Cemiyeti şubesi idarecilerinden Dursunbeyzade Cevat Bey, Paşa ile kendisini İstanbul kapısında karşılayan halk önünde duran bir ihtiyar arasında cereyan eden sohbete şahit olmuş ve bunu gazetecilere nakletmiştir.

Mustafa Kemal Paşa, kalabalık önünde, iri ve ak tüylerle örtülü elini geniş göğsünün üstüne koyarak kendisini selâmlayan Mezararkalı Mevlût Ağa'ya yaklaşarak hatırını sormuş ve:

"- Ağa böyle nereden geliyorsun" demiştir.

İhtiyarın cevabı şu olmuştur:

"- Paşam, Rus gelirken muhacir olmuştum. Çukurova'da idim. Şimdi köyüme dönüyorum."

Bunun üzerine Mustafa Kemal, zamanın nezaketini, halin emniyetsizliğini ileri sürerek Çukurova'da kalsaydı daha iyi olacağını anlatmaya çalışarak:

"- Ağa, yoksa oralarda geçinemedin mi?" diye sormuş ve bu defa şu cevabı almıştır:

"- Hayır Paşam, Çukurova cennet gibi bir yer. Bir eken yüz biçiyor. Allah millete zeval vermesin. Bize tarla da, çayır da verdiler. Hamdolsun uşaklar da çalışkandır. Değil Çukurova gibi bir yerden taştan bile ekmeklerini çıkartırlar. Çok rahattık. Yalnız son günlerde işittim ki, İstanbul'daki "ırzı kırıklar" bizim Erzurum'u Ermenilere vereceklermiş. Geldim ki, göreyim, bu nâmertler kimin malını kime veriyorlar?"

Dursunbeyzade Cevat Bey'in anlattığına göre, tunç çehreli, aksakallı ihtiyarın bu sözleri Mustafa Kemal Paşa'nın gözlerini yaşartmıştır.

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

PAZARTESİ 7 TEMMUZ 1919

Rum izciler İstanbul'da gece tatbikat yaptı

Çan sesleri halkı heyecanlandırdı. Yetkililer, tatbikattan haberleri olmadığını açıkladılar

GEÇEN gece İstanbul şehrinde ve muhtelif semtlerde halk çan sesleri ile geceleyin uyanmış ve heyecana kapılmıştır.

Bütün gece birçok İstanbullunun uykusuz kalmasına sebep olan bu çan seslerinin Rum izcilerinin bir manevrası ile ilgili olduğu ancak ertesi sabah anlaşılabilmiştir.

Geceleyin çan sesleri ile uyanan izciler Büyükada'da, Çengelköy'de ve Beyoğlu'nun göbeğinde umumî bir manevra yaparak imtihan geçirmişlerdir.

Şehrimizdeki bütün Rum okullarındaki gençler, mütarekeyi müteakip, Yunan Kızılhaç teşkilâtının da idaresi altında izci teşkilâtı içinde toplanmışlar ve bunlara özel üniformalar da dağıtılmıştır.

Fatih Sultan Mehmed'in fethettiği İstanbul şehri içinde geceleyin ve kimsenin haberi olmaksızın Rum izcilerinin böyle bir manevra yapmaları ve bundan da devletin haberi olmaması hayret-i mucip olmuştur.

İstanbullular sekiz aydan beri her sabah uyandıklarında bu manzara ile karşılaşıyorlar. Boğazı kaplamış olan düşman harp gemileri. Şimdi de şehrin göbeğinde Rum izciler gece tatbikatı yapıyor!

BASIN, YUNAN ORDUSUNA SERBEST HAREKET İMKANI VERİLMESİNİ İSTİYOR

ATİNA

Yunan gazetelerinde, "Anadolu'da Yunan ordusuna serbestlik verilmesi" için geniş bir kampanya açılmıştır.

NEA HELLAS adındaki gazete, Yunan ordusunun Anadolu'da serbest bırakılmadığı takdirde Doğu'da barışın hiç bir zaman kurulamayacağını iddia etmektedir.

PATRİS gazetesi ise, millî kvvetlerimize, "Çeteler Anadolu'yu kana boyadılar" diyerek çatmakta ve şöyle devam etmektedir:

"Aydın, Bergagama'da kan aktı. Bu hal böyle devam edemez. Yunan ordusunun elleri serbest bırakılmalıdır. O zaman ordumuz Anadolu'da bütün bu işleri halledecektir."

POLİTİA gazetesi de aynı talepte bulunmakta ve Yunan ordusunun elleri serbest bırakıldığı takdirde, "Bütün Anadolu'yu temizleyeceklerini, süratle ilerleyeceklerini" söylemektedir.

Bu gazete aynı zamanda, Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanmaması gerektiğini Avrupa'da savunanlara da çatıyor ve İmparatorluğumuzun behemal parçalanması gerektiğini yazıyor.

Paris'ten ayrılan Damad Ferid heyeti İsviçre'de tatil yapacak

PARİS

DAMAD Ferid heyeti dün Lozan ekspresi ile şehrimizden ayrılmıştır. Heyeti uğurlamaya kimse gitmemiştir.

Osmanlı sulh heyetinin Bükreş yolu ile İstanbul'a döneceği öğrenilmiştir.

Yalnız Damad Ferid ile yanındakilerin bir kaç gün İsviçre'de dinlendikten sonra İstanbul'a doğru yollarına devam edecekleri de bildirilmektedir.

Osmanlı heyeti Paris'te 26 gün oturmuştur.

Diğer taraftan mütarekenin akdini müteakip. Avrupa'da kalmış olan şehzadelerin de İsviçre'de yaşamakta oldukları ve Damad Ferid'in orada şehzadelerin durumları, ihtiyaçları ile ilgileneceği ve bunların İstanbul'a dönmeleri için gerekli tedbirleri alacağı da bildirilmektedir.

Kumandanlara telgraf çekildi bütün muhabere merkezleri kontrol altına alınıyor

MUSTAFA Kemal Paşa, Damad Ferid hükümetinin millî menfaatlerimize aykırı davranışlarını kontrol altına almak maksadıyla derhal harekete geçmiştir. Dün buradan Anadolu'daki bütün kumandanlara gönderilen bir telgrafta, muhabere merkezlerinin, telgraf memurlarına hissettirilmeden kontrol altına alınması hususunda emirler verilmiştir.

Mustafa Kemal Paşa bu telgrafında, İstanbul hükümetinin millet menfaatlerine zararlı bütün tebligatının muhabere merkezlerinde durdurulmasını ve bunların yayılmasına mani olunmasını istemiştir.

Öğrendiğimize göre, Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul'a dönmeyi reddetmesi ve burada millî mücadele hazırlıklarına başlaması üzerine Damad Ferid hükümetinin bir takım zararlı tebliğler yaymaya kalkışması ihtimalleri kuvetli görüldüğünden bu tedbire başvurulması lüzumu hissedilmiştir.

CEMAL PAŞA'NIN DURUMU

Diğer taraftan bundan önce Mustafa Kemal Paşa ile yaptığı muhaberelerde, süratle mücadeleye atıl-

(Devamı 6. Sayfada)

DİVAN-I HARB KARARI AÇIKLADI

İstanbul Divan-ı Harbi tarafından dün idama mahkûm edildiği duyulan eski Harbiye Bakanı Enver Paşa

İdama mahkûm edilenlerden İttihad Terakki devrinin son başbakanı Talât Paşa

Başbakanla birlikte üç bakan idama mahkûm oldu

İdamına karar verilen İttihad Terakki iktidarının son Başbakanı Talât Paşa, Harbiye Bakanı Enver Paşa, Bahriye Bakanı Cemal Paşa, Maarif Bakanı Dr. Nâzım Bey yurt dışında bulunuyor

ESKİ iktidarın idarecilerini muhakeme etmeke olan Divan-ı Harp nihayet kararlarını almış ve bunlar Padişah Vahidettin tarafından da tasdik edilmiştir.

Halen memleket dışında bulunmakta olan İttihad Terakki iktidarlarının son başbakanı Talât Paşa, Harbiye Bakanı Enver Paşa ve Bahriye Bakanı Cemal Paşa ile Maarif Bakanı Dr. Nazım gıyaben idama mahkûm edilmişlerdir.

Eski Maliye Bakanı Cavid Bey ise 15 yıl hapse mahkûm edilmiştir. Cavid Bey de firar halindedir.

Nâzım Paşa başkanlığındaki Divan-ı Harp, elinin altında bulunan İttihad Terakki devrinin Şeyhülislâmı Musa Kâzım Efendi'yi de 15 yıl hapse mahkûm etmiş fakat bu karar gizli tutulmuştur.

Saray, bir Şeyhülislâmın bu şekilde cezalandırılmasının memlekette yaratacağı tepkilerden ürkerek kararı değiştirmiştir. Öğrendiğimize göre Musa Kâzım Efendi Edirne'ye sürgün edilecektir.

NEREDELER

Mütarekenin 30 ekim 1918 tarihinde Mondoros'ta imzalanmasından üç gün sonra Talât, Enver ve Cemal paşaların, Boğaziçi'nde Enver Paşa'nın yalısında gizlice toplandıkları ve Almanların Ruslardan almış oldukları bir muhriple karanlıktan istifade ederek Karadeniz'e açıldıkları bilinmektedir.

Talat Paşa'nın Berlin'de yaşamakta olduğu zannedilmektedir. Bu üç kişi ile birlikte Cavid Beyle Dr. Nazım ve Bahattin Şakir beyler de kaçmışlar ve onlar da Almanya'ya geçmişlerdir.

1918 yılının kasım ayının ilk günlerinde İttihad Terakki ileri gelenlerinin bu şekilde kaçmaları o tarihte büyük olaylara sebebiyet vermiş ve İzzet Paşa kabinesinde İçişleri Bakanı bulunan Fethi Bey de ağır bir şekilde suçlandırılmıştır. Fethi Bey de eski bir İttihadçıdır. Hürriyet İtilâf'a bağlı gazeteler, Fethi Bey'in bu kaçışa göz yummuş olduğunu da ileri sürmüşlerdir.

İttihad Terakki idarecileri, İtilâf Devletleri'ne mensup filolar, İstanbul'a gelmek üzere Çanekkale Boğazı'nı geçmeye hazırlandıkları bir sırada şehrimizden ayrılmışlardır.

ENVER PAŞA NEREDE?

Son zamanlarda Erzurum'dan Karabekir Paşa'dan Harbiye Bakanlığı'na gelen bazı telgraflarda, Enver Paşa'nın Kafkasya'da bulunduğu ve orada Ermeni kuvvetleri ile çarpışmalar yaparak sınırımıza doğru ilerlemekte olduğundan bahsedilmişti. Fakat bu haberleri teyid etmek imkânı bulunamamıştır.

Bazı haberlere göre, Enver Paşa Moskova'dadır.

Cemal Paşa İstanbul'da

Gazeteler, Mersinli Cemal Paşa'nın Konya'dan avdet ettiğini ve Mustafa Kemal Paşa'nın da avdet etmek üzere olduğunu yazmışlardır.

İçişleri Bakanlığı nezdinde bu haberin ne derece doğru olduğunu tahkik eden Akşam gazetesinin muhabirine bir ilgili Mustafa Kemal Paşa'nın Erzurum'a vardığına dair bir haber aldıklarını fakat İstanbul'a hareketine dair hiçbir malûmat elde edemediklerini söylemiştir.

(Baştarafı 5. Sayfada)

mak hususunda ısrarlarda bulunmuş olan Konya'da ikinci ordu müfettişi Mersinli Cemal Paşa'nın "10 gün izinle" İstanbul'a hareket ettiğinin burada duyulması üzüntü yaratmıştır.

Hatırlarda olduğu gibi Amasya toplantılarından sonra Anadolu'daki kumandanların kumanda mevkilerini katiyen terketmemleri için mutabakata varılmıştı.

EY SEVGİLİ MİLLET UYAN!

TRABZON

Haftalardan beri milletimize "Uyan..." diye çağrılarda bulunan şairlerimize bir yenisi eklenmiştir. İSTİKBAL gazetesinde, Amasya'dan M. Sadık adlı şairin yolladığı ve "UYAN..." başlıklı şu şiiri yayınlanmıştır:

Kıblegâhın gitti elden ey sevgili millet uyan,
En nihayet gaip oldu İzmir'in de ey Türk uyan,
Pamal edip zilletleri insanlığa azmeyle de,
Ecdadının tâbi olup ahvaline tekrar uyan,

Hiç görmedi tarih bunu, al bayrağın bak simsiyah,
Mahveyliyor düşman bizi hiç durmadan haşmetipenah,
Fatihlerin, Yavuzların ervahı da bak giryebar,
Sabreyleme artık yeter biz düşman zilletpenah,

Mahveyliyor ümidini hem çiğniyor namusunu,
Razı mısın pür anane şanlar saçan tarihini,
Bir serseri itmâm edip atsın yere en sonra da,
Ah söylemem, feryad eder ruhum benim vicdanımı,
Azm ile gel tahlisine ahfad bizi telin eder,
Fevt eyleme fırsatları tarih bizi takbih eder,
Yükselmeyen milletleri hiç şüphesiz madûm eder,
Telin eder, takbih eder, malûm eder, terzil eder,
Durmaz zaman ahkâmını icra eder, artık uyan.

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

8 TEMMUZ 1919

● *Mustafa Kemal, Harbiye Bakanı'nın tebdilhavaya çıkma önerisini reddetti*

«CANIM KADAR SEVDİĞİM MESLEĞİMDEN AYRILIYORUM»

● *Ordudan istifa eden Mustafa Kemal Paşa, arkadaşlarına, «Bu andan itibaren hiçbir resmî sıfat ve memuriyetim yok. Bir fert olarak milletten kuvvet ve kudret alarak vazifeye devam edeceğim» dedi*

ERZURUM

DÜN gecenin geç vaktine kadar Mustafa Kemal Paşa ile Harbiye Bakanı Ferit Paşa, makine başında çok mühim konuşmalar yapmışlardır. Öğrenildiğine göre, Harbiye Bakanı, Mustafa Kemal Paşa'nın "istediği yerde tebdilhava alması" hususunda Padişah'ın ısrar ettiğini tekrarlamış ve derhal geri dönmesini yeniden isteyince de Mustafa Kemal Paşa'dan kati red cevabı almıştır.

Bu telgraf muhaberesinden anlaşıldığına göre, Damad Ferid kabinesi, Mustafa Kemal Paşa'yı bu vaziyette azletmeye kararlıdır.

Hatta dün gece Harbiye Bakanı Ferit Paşa'nın, Mustafa Kemal Paşa'dan red cevabı alınca kendisine:

"—O halde resmî vazifeniz sona ermiştir" dediği de tesbit edilmiştir.

Bu telgraf muhaberesine şahit olanlardan eski Bitlis Valisi Mazhar Müfit Bey'in verdiği bilgiye göre, gecenin geç saatlerinde Mustafa Kemal Paşa "Onlar beni azlediyor. Fakat ben hem memuriyetimden, hem de canım kadar sevdiğim mesleğimden, askerlikten de çekiliyorum" demiş ve hemen akabinde de Harbiye Bakanlığı ve Padişaha ordudan istifa telgraflarını göndermiş ve bundan sonra etrafındaki arkadaşlara:

"—Aziz arkadaşlarım, bu andan itibaren hiçbir resmî sıfat ve memuriyetim yok. Bir millet ferdi olarak ve milletten kuvvet ve kudret alarak vazifeye devam edeceğim" demiştir.

ŞEHRİMİZDE...

Kabinenin bugün toplanarak, dün gece yapılan son telgraf muhaberesine de dayanarak Mustafa Kemal Paşa'nın azledildiğine dair resmî kararını hazırlayıp açıklaması beklenmektedir.

İngilizler, bu kararın süratle alınmasında ısrar etmektedirler.

LE TEMPS NE DİYOR?

PARİS

Le TEMPS gazetesinin İstanbul muhabiri dün yolladığı bir telgrafta, "Mustafa Kemal Paşa İstanbul'a dönmeyi reddetmiştir" demektedir.

Fransız gazetesi bu konuda şu tafsilatı yayınlamıştır:

"İsyan eden Türk kuvvetlerinin kumandanı Mustafa Kemal Paşa Sivas'tan ayrılmayı ve İstanbul'a dönmeyi reddetmiştir. Hükümet ise kendisinden derhal İstanbul'a dönmesini istemiştir."

MİLLÎ ORDU KURULUYOR

LONDRA

Times gazetesine İstanbul'dan yollanan bir haberde, Anadolu'da bir "Türk Millî Ordusu" kurulması için harekete geçilmiş olduğu ve ilk hazırlıklara başlandığı bildirilmektedir.

Yeni tevkifler yapıldı

Öğrendiğimize göre, Erzincan Ermeni tehciri ile alâkalı olarak Hafız Sait dün tevkif edilmiştir.

Diğer taraftan Darülfunun talebelerinden olup, tevkif edilen Mehmet Hulûsi Efendi de İstanbul'a getirilerek hapishaneye konmuştur.

Dün ordudan istifa eden ve bir millet ferdi olarak mücadeleye devam edeceğini açıklayan Mustafa Kemal Paşa.

Sürgündeki göz doktoru Esat Paşa'nın serbest bırakılması isteniyor

Damad Ferid'in protesto edince sürgüne yollanan profesörün Tıp Fakültesi'ne dönmesi isteniyor.

Paris'e giden Osmanlı sulh heyetinin teşkil tarzını bir telgrafla protesto ettiğinden dolayı tevkif edilerek Kütahya'ya sürgüne yollanan göz doktoru Esat Paşa'nın serbest bırakılması ve Tıp Fakültesi'nde derslerine dönmesi için bir çağrı yayınlanmıştır.

Hükümetin Esat Paşa'yı serbest bırakması için Tıp Fakültesi Öğrenci Derneği'nin geniş faaliyet gösterdiği anlaşılmaktadır.

Hükümetin istifası bekleniyor

Dün bir ara kabinenin istifa ettiğine dair şehrimizde bir çok haberler yayılmıştır. Bu hususta bilgisine müracaat edilen Ticaret ve Tarım Bakanı Ethem Bey —aynı zamanda İçişleri Bakan Vekilidir— böyle bir istifadan haberi olmadığını söylemiş ve demiştir ki:

"Damad Ferid Paşa'nın avdetinden önce kabine istifa etmeyecektir."

Fakat Başbakan'ın Paris'den dönüşünü müteakip kabinenin istifa edeceği katileşmektedir.

LE TEMPS GAZETESİ AÇIKLIYOR:

«İzmir'in işgali Fransa Dışişlerinden gizlenmiştir»

Loyd Corc, Klemanso ve Vilson... İzmir'in işgalini bu üç kişi, kimseye danışmadan, tek başlarına kararlaştırıp tatbik mevkiine koydular.

PARİS

LE TEMPS gazetesinde dün sabah çıkan bir başyazıda, Fransa Dışişleri Bakanlığı'nın, İzmir'e Yunan kuvvetlerinin çıktığını, olayın cereyanından sonra haber aldığını yazmaktadır.

Le TEMPS, böyle mühim bir meselede Dışişleri Bakanlığı'na danışılmamış olmasını şiddetle tenkid etmektedir. Ayrıca gazetenin bildirdiğine göre, Başbakan Klemanso, böyle bir olaydan, doğu meseleleri üzerinde ihtisas sahibi olan Fransa'nın İstanbul'daki yüksek komiserine de katiyen bahsetmemiş ve onun da fikrini almak lüzmunu duymamıştır.

LE TEMPS'a göre, Fransız, İngiliz ve Amerikan Başbakan ve Başkanı kendi başlarına hareket etmişler ve kimseye danışmadan Yunan kuvvetlerini Anadolu'ya sevketmişlerdir.

Le TEMPS başmakalesinde şunları da ilâve etmektedir:

Türkiye ile mütareke 30 kasımda, Bulgarlarla da 29 eylülde imzalandı. Fakat o zamandan beri her iki devletle de sulh antlaşması imzalanmadı. Bu sebeple Anadolu'da savaşın yeniden başladığı haberleri karşısında hayrete düşmemeliyiz. İzmir'e Yunan kuvvetlerinin çıkarılmasından beri Türklerle Yunanlılar arasında tam bir savaş devam etmektedir."

Paris gatesi üç büyüklerin kendi başlarına zorla tatbik ettirmeye kalkıştıkları bu işgal keyfiyetinin doğurduğu vahim olaylardan Fransa'nın mesul tutulamayacağını da eklemektedir.

Aslı olmayan bir haber Giresun halkını sevindirdi

GİRESUN

ŞEHRİMİZ halkı bir iki gün çok sevinçli dakikalar yaşadıktan sonra yeniden üzüntü ve kedere garkoldu. Bu olaya sebep, nasıl çıktığı belli olmayan ve "İzmir'in kurtulduğunu" bildiren bir haberin yayılması olmuştur.

İzmir'in işgal gününden beri kapkara çerçeveler içinde çıkmakta olan "IŞIK" gazetesi birkaç gün evvel bu siyah çerçevelerini atmış ve şunları bildirmişti:

"İzmir kurtuldu!"

"İzmir'de Türk ve Türklük azmi ilk zaferini kazandı. Bir aydır yaslarda kaldın. Bugün ise çiçeklere büründün. Ulu Tanrım, bütün matemlerimizi böyle muvakkat eylesin. Amin."

Gazete, Trabzon Valisi Mehmet Galip imzası ile gönderilen şu resmî tebliği de yayınlıyordu:

"Yunanlıların 16 haziran 1335 sabahı İzmir'deki karakolları tahliye ederek geceleyin kuvvetlerini kısım kısım vapura bindirerek çekilme hazırlığında bulundukları ve yerli Rumlar tarafından gaflet eseri olarak asılmış olan Yunan bayraklarının indirilmekte olduğu ve tahliye edilen karakollara Osmanlı kuvvetleri ikâme edildiği ve İslâm ahalinin pek büyük ve mutantan bir millî bayrak yapmak için hazırlıkta bulundukları Üçüncü Ordu Kıtaatı Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'dan şimdi alınan telgrafnameden anlaşılmakla maalemsar tebliğ olunur."

YALAN!

Fakat aradan birkaç gün geçince bu haberin yalan olduğu anlaşılmıştır. Mustafa Kemal Paşa'nın böyle bir telgraf yollamamış olduğu da tesbit edilmiştir.

IŞIK gazetesi bu cumartesi günü yayınlanan son nüshasında tekrar kapkara çerçevelerini yerleştirmiştir.

IŞIK bu nüshasında (Bayram) başlığı altında yazdığı bir yazısında da: "Bundan beş on sene evvel bu mübarek günü ne derin meserretlerle karşılardık. Çünkü İslâmiyet pırlantası, güneşin nurları kadar saf ve lekesizdi. Ara sıra onu ihata etmek isteyen siyah lekeler nura karşı bakmakta tehşi eden yarasalar gibi uçuşur kaçınırdı, dağılırdı" demekte ve yeislenmektedir.

PARTİLERLE MİLLET ARASINDA HİÇBİR BAĞLANTI YOKTUR

SİYASÎ partilerin ve politikacıların son haftalar içindeki hareketlerinden şikâyetler çoğalmaktadır. AKŞAM gazetesinde Necmettin Sadık Bey, "Gayri Tabiîlikler" başlığı altında bu konuyu incelerken diyor ki:

"İçimizdeki gayri tabiîliğin sebebi evvelâ milletle münevver sınıf arasında hiçbir bağ bulunmaması ve sonra da bu münevver sınıfla hükümetler yani iktidara gelen adamlar beyninde hiçbir münasebet olmamasıdır."

Necmettin Sadık Bey, siyasî partilerimiz için de diyor ki:

"Bizim bildiğimiz partiler milletin içinden teşekkül eder, bütün kuvvetini milletten alır. Gayesi gene millettir. Halbuki bizde partiler ticaret şirketleri gibi teessüs ediyor. Parti programlarının tarz tahrir ve hazırlanması ile bir şirket nizamnamesinin tarz tahriri arasında büyük bir fark yoktur. Yegane fark, belki ikincisinin —maddî menfaatlere dokunduğu için— daha dikkatli yazılmış olmasıdır.

"Diğer yandan partilerle millet arasında veya milletin herhangi bir sınıfı arasında hiç münasebet yoktur. Bizdeki partiler için millet bir gaye değil bir vasıtadır."

Milliyet 15 İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi
KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR
HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR
ÇARŞAMBA 9 TEMMUZ 1919

Mustafa Kemal Paşa'nın 3.Ordu müfettişliği görevine son verildi

● Kabinenin aldığı bu kararı bazı bakanların imzalamadığı bildiriliyor

Mustafa Kemal Paşa'nın askerlikten istifa ettikten sonra giydiği ilk sivil elbise ile Erzurum'da çekilen fotoğrafı. Paşa'nın sivil elbisesi olmadığından Mazhar Müfit Bey, Sivas valisinden bu elbiseyi ödünç alarak Mustafa Kemal'e getirmiştir.

OSMANLI hükümeti Şeyhülislâm ve Başbakan Vekili Mustafa Sabri'nin başkanlığında toplanarak Mustafa Kemal Paşa'nın Üçüncü Ordu Müfettişi olarak vazifelerine son vermiştir.

Kabinenin İngilizlerin baskısı altında aldığı bu karar aynen şöyledir:

"Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın memuriyet bölgesi içinde bulunan Müslüman halkı öbür unsurlar ve yabancılar aleyhine kışkırtma yolundaki davranışlarından dolayı İstanbul'a getirilmesinin İngiltere fevkalâde komiserliğinden ısrarla istenmesi ve adı geçenin vâki kışkırtmaları sonucu olarak asayişi bozucu haller meydana gelecek yerlere asker gönderilmesine mecburiyet hasıl olacağının önemle ileri sürülmesi üzerine kendisine durumun önem ve inceliği Harbiye Bakanlığı'nca defalarca telgrafla açıklanıp memuriyetinden istifa ile İstanbul'a dönmesi tavsiye edilmiş ve bildirilmiş olduğu halde, bunları yerine getirmeyip kışkırtmalara devam etmekte olduğu her gün yerlerinden vâki olan resmî bildirmelerden ve bizzat kendisi lardan anlaşıldığından ve bugün hâlâ ordu müfettişi sıfatıyla etrafa tehlikeli emirler verdiği ve 5 temmuzda Samsun'a çıkarılan ve bir işgâl mahiyetinde olmadığı mümessiller tarafından garanti olunan İngiliz birliğine karşı adeta savunma durumu alınmasını, ast kumandanlara emir ederek bu Mustafa Kemal Paşa meselesinin İngiltere devletiyle önemli anlaşmazlıkların çıkmasına sebep verecek derecede tehlikeli sonuçlara doğru gittiği görüldüğünden bu müfettişlikten azli hakkında adı geçen bakanlığa tanzim edilip bu tutanağa ekli olarak arz edilmiş olan İrade tasarısının bir an evvel onaylanmasının Padişah müsaadesine bağlı olduğu, yüksek bilgilerine vardığında her hususta emir ve ferman emir sahibi efendimizindir."

İRADE-İ SENİYYE!

Kabinenin bu kararının ilişiği irade tasarısı da Padişah Vahidettin tarafından onaylanarak şu şekilde çıkmıştır:

"Mehmet Vahidettin
İrade-i Seniyye
Üçüncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa'nın memuriyetine son verilmiştir. Bu iradenin yürütülmesine Harbiye Bakanı memurdur. 8 temmuz 1335 (1919).

Bu kat'î kararın altında Başbakan Vekili Şeyhülislâm Mustafa Sabri ile Harbiye Bakanı Ferit Paşa'nın imzaları bulunmaktadır.

KİMLER İMZALADI

Damad Ferid ile birlikte 18 kişiden kurulu olan kabinede alınan bu kararın altında birçok kimselerin imzalarına rastlanmamıştır.

Damad Ferid İsviçre'de, sandalyesiz bakan Tevfik Paşa da Paris'te veya Londra'da bulunduklarından imza atamamışlardır.

Fakat bazı bakanlar, kararın imza edileceği sırada her nedense bulunamamışlardır. İmza yerlerinde "Bulunamadı" kaydı vardır. Bunların arasında, daha geçenlerde Mustafa Kemal Paşa'ya yolladığı telgrafta "Sizi benden iyi kimse anlayamaz" diyerek ellerinden öptüğünü bildiren Harbiye Bakanı da bulunmaktadır. Fakat Padişah Vahidettin, kararı onaylayınca Harbiye Bakanı hemen imzasını yerleştirmiştir.

Kararın imzası esnasında "bulunamayan" diğer bakanlar ise şunlardır:

—Adliye Bakanı Vasfi Efendi!

—Marif Bakanı Sait Bey!

— Ticaret ve Tarım Bakanı, İçişleri Bakan Vekili Ethem Bey.

Diğer taraftan 18 kişilik kabinenin yarısını teşkil eden 9 kişi "Sandalyesiz bakan"lardır. Bunlardan Tevfik Paşa şehrimizde bulunmadığından imza atamamıştır. (Bulunsaydı atacağı esasen şüpheliydi?). Sandalyesiz bakanlardan Abuk Ahmet ile diğer bir zat da imza etmemişlerdir.

Mustafa Kemal Paşa'nın azlini ilân eden kararda şu kimselerin imzaları görülmüştür:

—Başbakan Vekili, Şeyhülislâm Mustafa Sabri.

— Sandalyesiz bakan ayandan Ahmet İzzet,

— Sandalyesiz bakan İbrahim Hayderi,

— Sandalyesiz bakan ayandan Reşit Akif,

— Sandalyesiz bakan ayandan Abdurrahman Şeref,

— Sandalyesiz bakan ayandan Ali Rıza,

— Sandalyesiz bakan İsmail Hakkı,

— Bahriye Bakanı Ahmet Avni,

— Nafia Bakanı Ferid Bey!

— Evkaf Nazırı Mehmet Hamdi.

İNGİLİZLER SAMSUN'A HİNTLİ ASKER VE MALZEME ÇIKARDI

MUSTAFA Kemal Paşa'nın vazifesinden alınmasına dair hükümet kararında bahsi geçen ve 5 temmuzda Samsun'a çıkarılan İngiliz birliklerinin durumuna dair önceki gün Harbiye Bakanlığı'na bilgi gelmiştir.

3'üncü Kolordu Kumandanlığı tarafından verilen bilgi şudur:

Samsun'a bir İngiliz vapuru ile birçok hayvan ve eşya ile birlikte 154 Hintli asker getirilmiştir. Kolordu Kumandanlığı, Samsun'daki İngiliz askerî mümessili yüzbaşı Külter'e bunun sebebini sorduğunda şu cevabı almıştır: "Batum'un kısmen tahliyesinden ileri gelmektedir bu sevkiyat! Ayrıca bin kadar İngiliz askeri daha getirilecektir. Bunlardan 150'si İsviçre'ye sevkedilecek ve Merzifon'daki İngiliz birliğini değiştirecektir. Diğer İngiliz birlikleri askerî pavyonlara yerleştirilecek ve Samsun'da kalacaktır."

Kolordu tarafından bu vaziyet karşısında alınmış olan tedbirler de 7 temmuzda hükümete bildirilmiştir. Osmanlı hükümetinin hiçbir şeyden haberi olmadan İngilizlerin bu şekilde Anadolu içlerine asker sevketmelerine müsaade olunmayacağı ve mukavemet edileceği kendilerine ihtar edilmiştir.

Damad Ferid kabinesini 3'üncü Kolordu tarafından alınmış olan bu kararın korkuya sevkettiği, İngilizlerin de tehdit ettikleri anlaşılmaktadır. Olay gayet açık bir tecâvüz manasını taşımakla beraber kabine kararında, bundan "Işgâl mahiyetinde olmadığı mümessiller tarafından garanti olunan İngiliz birliği" diye bahsetmekte ve katiyen mukavemet edilmemesi istenmektedir.

RUMLAR MUHTIRA VERDİ

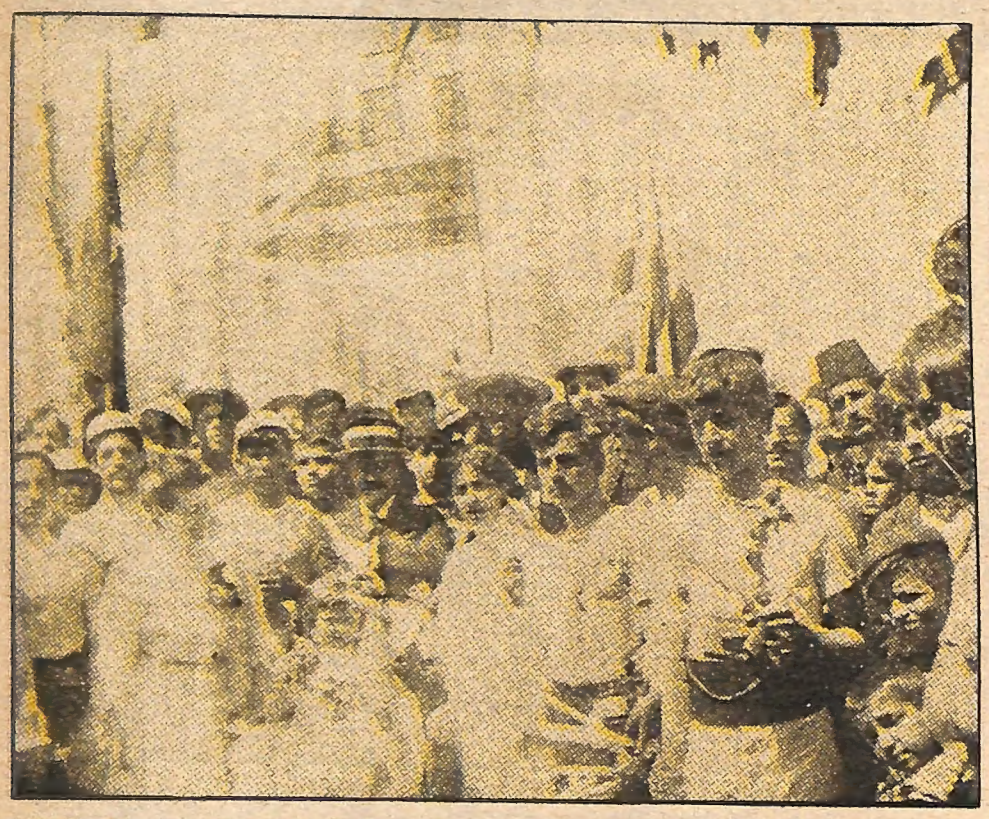

Merzifon'da Amerikan kolejinin bahçesinde "Pontus Cemiyeti" tarafından Yunan bayrakları çekilerek yapılan bir toplantı.

«TRABZON RUMLARA AİTTİR, ERMENİLERE BIRAKILAMAZ»

ATİNA

TÜRKİYE'nin Karadeniz sahillerinde "Müstakil Pontus Rum Cumhuriyeti"ni kurma emeli peşinde koşmakta olan bir heyet dün Venizelos'a yeni bir muhtıra vermiştir.

Trabzonlu Konstantinidis ile Okonomas tarafından burada açıklandığına göre, Karadeniz Rumları, Trabzon limanını Ermenistan Cumhuriyeti'ne bırakmak hususunda Bogos Nubar Paşa'ya vaatte bulunan Yunan Başbakanı Venizelos'u protesto etmektedirler.

Muhtırada, Venizelos'un, "Rumlara ait bir liman" olduğu iddia edilen Trabzon'u Ermenilere vermek hakkını haiz bulunmadığı bilhassa belirtilmekte ve şöyle denilmektedir.

"Pantus Rum Cumhuriyeti ile müstakil Ermenistan Cumhuriyeti arasında işbirliği olacaktır. Ermeniler Trabzon limanından faydalanabilirler fakat, Trabzon, Pontus Rumlarına aittir ve Ermenistan Cumhuriyetine katiyen bırakılmayacaktır."

Konstantinidis'in burada basına verdiği malûmata göre, yalnız Trabzon vilâyetinde 350 bin Rum ve 50 bin kadar Ermeni vardır ve bu sebeple de bu şehir ve liman "Rumlara ait olmalıdır."

Pontus'cuların Karadeniz şehirlerimizde alenen kullanmakta beis görmedikleri Pontus bayrağı.

Ali Kemal Sabah'da başyazarlığa başladı

İÇİŞLERİ ESKİ BAKANI MUSTAFA KEMAL'E ÇATIYOR

Ali Kemal, Mihran Efendi'nin SABAH gazetesinde çıkan ilk yazısında Amerikalı misyoner Dr. Eşil'in raporunu da savundu

ESKİ İçişleri Bakanı Ali Kemal, Mihran Nakkaşyan ile anlaşmış ve dünden itibaren SABAH gazetesinde tekrargazeteciliğe başlamıştır.

Ail Kemal, ilk makalesinde, yeniden Mustafa Kemal Paşa'ya çatmakta ve kabine üyesi bulunduğu günlerde "yurdun sükûneti"ni sağlamak için tedbirlere başvurduğunu, fakat evvelce "İttihatçılarla işbirliği" yapmış olan bakanların kendisini baltaladıklarını ileri sürmekte ve yeniden (Dr. Eşil raporunu) savunmaktadır.

Bütün Doğu illerimizi Amerikalıların eline düşürecek olan bu (Eşil raporu) hakkında Ali Kemal diyor ki:

Sabah'ın patronu Mihran efendi.

"Doktor Eşil bir Amerikan misyoneridir. Van, Bitlis, Erzurum havalisinde 20 sene dolaşmışır! Kendisini desteklemekte olan bazı zenginlerin de yardımları ile bu havalinin fakir halkına yardım emelindedir. Kendisinin hazırlamış ve kabine üyelerine de vermiş olduğu raporda şu ana hatlar mevcuttur:

—Bu vilâyetler Osmanlı idaresi altında kalacaktır!

— Jandarma yerli halktan olacaktır. Yalnız Müslüman— Hıristiyan ahali nisbetinde bu jandarma teşkilatı kurulacaktır.

Ali Kemal bu yazısında, bu şekilde kurulacak bir karma jandarmanın ayrıca Amerikan subaylarının nezareti altında bulunacağını bu defa belirtmekten kaçmakta ve makûl gördüğü bu raporu desteklediğini de ilâve etmektedir.

IKDAM SUÇLUYOR

İKDAM gazetesi ise, Dr. Eşil'in Doğu illerimiz ile ilgili raporunu benimsediğinden ve tavsiye mektubu ile kabulü için Amerikalı misyoneri Paris'e Damad Ferid'in yanına yolladığından dolayı Ali Kemal'i şiddetle tenkit etmektedir.

İsviçre'deki talebelerimiz güç durumda

"Journal de Geneve" gazetesinin verdiği bir habere göre, mütarekeden sonra İsviçre'de kalmış olan Türk talebeleri çok müşkül durumda bulunmaktadırlar. Bunların Türkiye'ye gönderilmeleri için Hilâliahmer ile İsviçre Kızılhaç'ı arasında temaslar yapılmakta olduğu da bildirilmektedir.

Venizelos'un muhtırası!..

New York Herald Amerikan gazetesinin bildirdiğine göre, Yunan Başbakanı Venizelos, büyük devletler başkanlarına yeni bir muhtıra vererek, Anadolu'da Yunan ordusu karşısında 47 bin kişilik bir Türk askerî gücü bulunduğunu ve bunların 48 ağır topla çok sayıda ağır makinalı tüfeğe sahip bulunduklarını bildirmiştir.

Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

PERŞEMBE 10 TEMMUZ 1919

Kâzım Karabekir Paşa, Mustafa Kemal'in emrine girdi...

ERZURUM

ONBEŞINCI Kolordu Kumandanı Kâzım Karabekir, askerlikten istifa eden ve hükümet tarafından vazifelerine son verilen Mustafa Kemal Paşa'nın emrine girdiğini bildirmiştir.

Öğrendiğimize göre olay şöyle cereyan etmiştir:

Mustafa Kemal Paşa, Rauf Bey'le birlikte, askerlikten ayrılmanın verdiği yeis içinde bazı evrakı tetkik etmekte, iken, Üçüncü Ordu Müfettişliği Kurmay Başkanı Miralay Kâzım odaya girmiş ve kendisine:

"Paşam, siz askerlikten istifa ettiniz. Benim bundan sonra bu vazifeme devam imkânı kalmadı. Müsaadenizle Kolordu Kumandanı Kâzım Karabekir Paşa'dan askerî bir vazife isteyeceğim. Evrakı kime teslim etmemi emir ediyorsunuz?" demiştir.

Mustafa Kemal Paşa, İstanbul'dan Samsun'a beraber getirdiği Miralay Kâzım'ın bu davranışı ile daha da yeise kapılmış ve "Ya... Öyle mi efendim. Peki efendim. Evrakı Hüsrev Bey'e devrediniz efendim!" diye cevap vermiştir.

O sırada yaver Cevad Abbas Bey odaya girmiş ve Kolordu Kumandanı'nın geldiğini bildirmiştir.

Kâzım Karabekir Paşa hürmetle odaya girmiş ve Mustafa Kemal Paşa'yı selâmladıktan sonra şunları söylemiştir:

"Kumandamda bulunan zabitan ve efradın hürmet ve tazimlerini arza geldim. Siz bundan evvel olduğu gibi bundan böyle de bizim muhterem kumandanımızsınız. Kolordu kumandanına mahsus araba ile maiyetinize bir takım süvari getirdim. Hepimiz emrinizdeyiz paşam!"

Mustafa Kemal Paşa, devlet tarafından vazifelerine son verildikten hemen sonra Kolordu Kumandanı Karabekir Paşa'nın bu şekilde kendisine iltihak ederek emri altına girmesine son derece sevinmiş, Karabekir Paşa ile kucaklaşmıştır.

Kolordusu ile birlikte Mustafa Kemal Paşa'nın emrine giren Kâzım Karabekir Paşa.

KARABEKİR, ESKİ İÇİŞLERİ BAKANI'NIN GÖNDERDİĞİ TALİMATIN İPTALİNİ İSTEDİ

ERZURUM

15 inci Kolordu Kumandanı Kâzım Karabekir Paşa dün İstanbul'a Genelkurmay Başkanlığına yolladığı bir telgrafta, memurların kumandanlara itaat etmemeleri yolunda eski İçişleri Bakanı Ali Kemal tarafından evvelce gönderilmiş olan talimatın derhal iptâlini istemiştir.

Mustafa Kemal Paşa'ya iltihak eden Kolordu Kumandanı bu telgrafında, bir tehlike vukuunda seferberlik ilânına da kanunen yetkili bulunduğunu, İslâm ahaliyi her türlü tecavüze karşı korumak, huduttan hiçbir Ermeninin geçirilmemesi hususlarında da hükümet kararı ile Harbiye Bakanlığı'nın da kendisine yetki vererek bu durumu tasdik eylediğini hatırlatmakta ve şöyle demektedir:

"Bu böyle olduğu halde İçişleri Bakanlığının Ali Kemal imzasiyle 26 haziran 1335 tarihli taminin kolordu mıntıkasındaki valilere ve halka tebliğ edildiğini mateessüf pek geç olarak haber aldık. Bu tebliğde, hükümet memurlarına ve halkımıza kumandanlar tarafından verilecek seferberlik emrine itaat etmemeleri ve bu fesadın önünü almak için ne yapmak lâzımsa yapılmasını, aksi halde o emri verenlerle icra edenlerin de mesul edileceğini söylüyor. Ne gibi bir saikle yazıldığını anlayamadığım bu tamim eğer madunlara tebliğ edilmiş ise derhal iptal edilmesini her makamdan rica eylerim.

Bu havalinin müdafaai namusu ve hayatı uhdeme mevdu her hangi bir mıntıkasına taarruz vukuunda vereceğim seferberlik emrine her kim itaat etmez veya fiilen veya kavlen zorluk çıkarırsa derhal Divan-ı Harp kararıyle mahv ve ifna olunurlar.

Yüzbinlerce şühedamızın titreştiği bu topraklar elden giderse Anadolu'nun baştan başa bir İslâm mezarlığı olacağını herkesin bilmesi lâzımdır. Kanunun pençesine düşmekten ziyade Cenab-ı Hakkın gazap ve lânetinden korkulmasının icabedenlere tebliğini rica eylerim. Bu emir bilumum zabitana ve Ahz-ı Asker şuabatına tamim edilmiştir."

BAKANLIĞIN EMRİ

Dün Karabekir Paşa bu telgrafı çekerken İstanbul'dan da Harbiye Bakanı Ferit Paşa 15. ve 3. kolordulara bir emir yollamış, 3. Ordu Müfettişliği feshedildiğinden bu kolorduların doğruca Harbiye Bakanlığı ile temas kurmalarını ve emirlerini oradan almalarını istemiştir.

MUSTAFA KEMAL'İN İSTİFA SEBEBİ AÇIKLANDI

ERZURUM

MUSTAFA Kemal Paşa, dün Erzurum vilâyetine bir yazı yollayarak ne sebeple Osmanlı ordusundan istifa ettiğini açıklamış ve vatan ile milleti parçalanmak tehlikesinden kurtarmak için çalışacağını ilân etmiştir.

Mustafa Kemal Paşa'nın bu mühim yazısı aynen şöyledir:

"Mübarek vatan ve milleti parçalanmak tehlikesinden kurtarmak ve Yunan ve Ermeni amaline kurban etmemek için açılan mücadele-i milliye uğrunda milletle beraber serbest surette çalışmağa sıfatı resmiye ve askeriyem artık mani olmağa başladı. Bu gayei mukaddese için milletle beraber nihayete kadar çalışmağa mukaddesatım namına söz vermiş olduğum cihetle pek aşıkı bulunduğum silki celili askeriye bugün veda ve istifa ettim. Bundan sonra gayei mukaddesi milliyemiz için her türlü fedakârlıkla çalışmak üzere sinei millette bir ferdi mücahit suretiyle bulunmakta olduğumu tamimen arz ve ilân eylerim."

Bugüne kadar Mustafa Kemal Paşa, bütün telgrafların ve yazıların altına: "Üçüncü Ordu Müfettişi, Fahriyaver Hazret-i Şehriyari Mirliva Mustafa Kemal" olarak imzasını atmaktaydı. Dün ilk defa Erzurum vilâyetine yolladığı bu yazı altında yalnız: "M. KEMAL" bulunmaktadır.

MUSTAFA KEMAL'İN AZİL KARARI NASIL DUYULDU?

KONYA

İkinci Ordu Müfettişliği Şifre Müdürü Hasan Bey, Istanbul ile Konya arasında cereyan eden bir telgraf muhaberesine şahit olmuş ve bundan gizlice Erzurum'da Mustafa Kemal Paşa'yı haberdar etmiştir.

Ikinci Ordu Şifre Müdürünün Mustafa Kemal Paşa'ya yolladığı şifrede şöyle denilmektedir:

"Telgraf ve Posta Umum Müdürü Refik Halit Bey ile Konya Valisi Cemal Bey 6/7 temmuz gecesi, telgrafla makine başında muhabere ettiler.

Muhaberenin şu suretle cereyan ettiğini haber aldım:

— Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinin icabına bakıldı. Istanbul'a getirilecek. Cemal Paşa Hazretlerinin de hakkında yapılacak muamele derdesttir.

Konya Valisi de:

— Teşekkür ederim, dediler."

HAYAT PAHALILIĞI DEVAMLI ARTIYOR

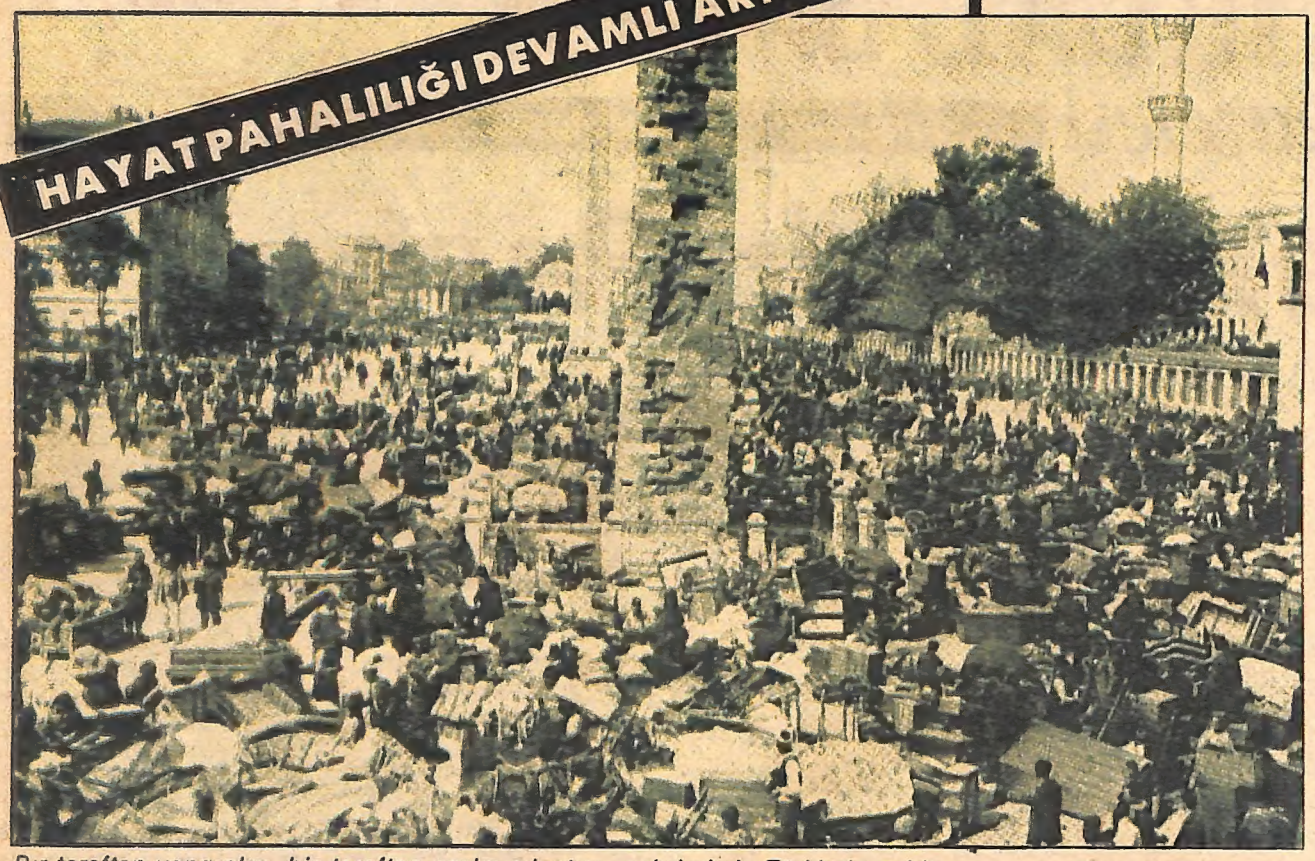

Bır taraftan yangınlar, bir taraftan geçim sıkıntısı şehrimizde Türklerin sahip bulundukları evlerin sayısını her gün biraz daha azalmaktadır. Yukarıdaki fotoğrafta, birkaç yıl önce İstanbul'u kasıp kavuran büyük yangınlardan birini müteakip, Sultanahmet Meydanı'na, kurtarabildikleri eşya ile yığılan felâketzede halkımız görülüyor.

SON haftalar zarfında hayat pahalılığı yeniden yükselmeler kaydetmiştir. Düyunuumumiye tarafından hazırlanan ve açıklanan son istatistiklere göre, harbin devamı sırasında yüzde 1200 nisbetinde pahalılaşan hayat son günlerde yüzde 1225 nisbetine varmıştır.

Şu hâlde muharebeden evvel aylık 15 lira ile bir aile idare edenlerin bugün aynı şartlarda yaşayabilmek için ayda 182 lira sarfetmeleri icap etmektedir ki, böyle maaş alanlara rastlanamamaktadır.

Artan geçim güçlükleri birçok Türk ailelerini ellerinde olanları ve emlâklerini satmaya mecbur etmektedir.

Bu emlâkin büyük sayıda gayri müslimlerin eline geçmekte olduğu da tesbit edilmiştir.

İstanbul yangınları, Türklerin elindeki emlâkin kıymeti ve adedini esasen büyük darbelerle az zamanda çok azalttığı için tehlikeli bir buhranla karşı karşıya kalınmıştır. Yangın sahalarında kül olan hanelerin yerlerini de doldurmak maddeten imkânsız olduğundan şehrimizde büyük Türk toplulukları meskensiz kalmışlardır.

TÜRK-FRANSIZ DOSTLARI YURDU

Şehrimize gelen bir habere göre, Ankara'da bir Türk - Fransız Dostlar Yurdu tesis edilmiş ve derhal faaliyete geçmiştir.

ALMAN FABRİKALARINDAKİ TÜRKLER

Cihan Harbi içinde, yetiştirilmek üzere askeriyeden Almanya fabrikalarına birçok kimseler gönderilmişti. Bu öğrencilerle işçilerimizin mühim bir kısmı geçenlerde Akdeniz vapuru ile yurda getirilmişlerdir. Fakat öğrendiğimize göre, gitmiş olanlardan bir kısmından hâlâ naber alamayan ailelerimiz bulunmaktadır. Kızılay'a yeniden müracaatlar olduğundan, bunların akıbeti ve yurda geri getirilmeleri için gerekli teşebbüsler yapılacaktır. Yukarıdaki fotoğrafta harp içinde Almanya fabrikalarından birinde çalışan Türkler görülmektedir.

YUNAN İŞGAL KUVVETLERİ AYVALIK'DA TAARRUZA GEÇTİ

Harp gemileri de taarruzu top ateşi ile destekledi

BALIKESİR

AYVALIK bölgesinde dar bir saha içinde bulunan Yunan işgâl kuvvetleri dün âni olarak taarruza geçti. Denizden harp gemileri şiddetli bir ateşle bu taarruzu destekledi. Ayrıca bir sahra bataryası da, mevzilenmiş olan Türk millî kuvvetlerini devamlı dövdü.

Esasen pek az mecvutlu olan 172. Alayımız, Alay Kumandanı Ali Bey'in idaresi altında adım adım çarpıştı ve ilerlemekte olan üstün kuvvetler karşısında gerileyerek akşama doğru Yayaköy—Dursunlu hattına yerleşti.

Dünkü çarpışmalara katılanlar arasında Teğmen Mahmud Ekrem, Teğmen Zeki, Teğmen Mustafa, Asteğmen Yaşar ve Alayın doktoru Bayram da bulunmaktadır.

Küçük birlik zayiat vermeden çekilmeye muvaffak olmuştur.

Düşmanın bu sabah taarruzuna devam edeceği anlaşılmaktadır.

Ayvalık limanından Türk kuvvetleri üzerine devamlı top atışı yapan ve bazı köylerin de tahribine sebep olan Yunan savaş gemisinin elli kruvazörü olduğu tesbit edilmiştir.

SOMA BÖLGESİNDE

Diğer taraftan Soma bölgesinden gelen haberlere göre, dün sabah bir piyade taburu, bir süvari bölüğü ve iki toptan mürekkep bir düşman kuvveti millî kuvvetlerimize ani tarruz etmiştir. Cumalı bölgesinde cereyan eden çarpışmalar esnasında millî kuvvetlerimiz öğleye kadar dayanmışlar fakat bundan sonra ricate başlamışlardır. Yalnız bu esnada dağdan inerek düşmana yandan baskın yapan bir Kuvayı Milliye müfrezesi Yunan birliklerine ağır zayiat verdirmiştir. Bunun üzerine düşman çekilmiş müfrezelerimiz de sabahki mevzilerine gelerek yeniden yerleşmişlerdir.

İdam mahkumları hapishaneden firar etti

Son zamanlarda hapishaneden birçok idam mahkûmlarının kaçtığı bildirilmektedir. Şehrin asayişi ile ilgili zevattan biri gazetecilere, hapishaneden kaçanların çok tehlikeli karmanyolacılar olduğunu, kaçanlardan ancak dördünün yakalanabildiğini, diğerlerinin "çok mahir kasa hırsızları ve kaatiller" olduklarından yakalanmalarının son derece zor olacağını söylemiştir.

Hürriyet İtilâf Partisinde liderlik kavgası

Hürriyet İtilâf Partisi'nin merkezinde dün gürültülü bir toplantı yapılmış ve tekrar liderlik meselesi müzakere edilmiştir.

Sadık Bey, lider olarak selâhiyetlerinin geniş olduğunu iddia etmiş, tasfiye yapma selâhiyetini de haiz olduğundan bahsetmiştir. Fakat parti programında parti şefinin selâhiyetleri hususunda açıklık olmadığından kati bir karara varılamamıştır.

Bununla beraber, Sadık Bey'in taraftarlarının çoğunluğu ile yapılan toplantıda, parti merkez heyetinin tasfiyesi kararlaştırılmıştır. Merkez heyet tekrar Sadık Bey'in taraftarlarının görüşlerine göre kurulacaktır.